

Rikets styrelse

1

Förslag till statsbudget för 2005

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Politikområde Demokrati	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Mål	12
3.4	Politikens inriktning	12
3.5	Insatser	16
3.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	16
3.5.2	Insatser utanför politikområdet	19
3.6	Resultatbedömning för politikområdet	21
3.6.1	Resultat	21
3.6.2	Analys och slutsatser	21
3.7	Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande.....	21
3.7.1	Resultat	21
3.7.2	Analys och slutsats.....	23
3.8	Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning	24
3.8.1	Resultat	24
3.9	Revisionens iakttagelser.....	24
3.10	Budgetförslag	24
3.10.1	46:1 Allmänna val och demokrati.....	24
3.10.2	46:2 Justitiekanslern.....	25
3.10.3	46:3 Datainspektionen	27
3.10.4	46:4 Svensk författningssamling	30
3.10.5	46:5 Valmyndigheten	30
4	Politikområde Mediepolitik	33
4.1	Omfattning.....	33
4.2	Budgetförslag	33
4.2.1	27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	33
4.2.2	27:2 Presstöd	33

4.2.3	27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	34
4.2.4	27:4 Radio- och TV-verket	34
4.2.5	27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	35
5	Politikområde Samepolitik	37
5.1	Budgetförslag	37
5.1.1	45:1 Sametinget	37
6	Anslag som inte ingår i något politikområde	39
6.1	Omfattning	39
6.2	Utgiftsutvecklingen	39
6.3	Riksdagen och dess ombudsmän	40
6.3.1	Omfattning	40
6.3.2	Mål	40
6.3.3	Resultatbedömning	40
6.3.4	Revisionens iakttagelser	42
6.3.5	90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	42
6.3.6	90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	43
6.3.7	90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)	45
6.4	Övriga anslag	46
6.4.1	90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	46
6.4.2	90:5 Regeringskansliet m.m.	48
6.4.3	90:6 Stöd till politiska partier	53
6.4.4	90:7 Expertgruppen för EU-frågor	54

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	9
2.2 Härledning av ramnivån 2005–2007. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	10
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	11
3.2 Anslagsutveckling	24
3.3 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:1 Allmänna val och demokrati....	25
3.4 Anslagsutveckling	25
3.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:2 Justitiekanslern	27
3.6 Anslagsutveckling	27
3.7 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:3 Datainspektionen	30
3.8 Anslagsutveckling	30
3.9 Anslagsutveckling	30
3.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:5 Valmyndigheten	31
4.1 Anslagsutveckling	33
4.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	33
4.3 Anslagsutveckling	33
4.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:2 Presstöd	34
4.5 Anslagsutveckling	34
4.6 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	34
4.7 Anslagsutveckling	34
4.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:4 Radio- och TV-verket	35
4.9 Anslagsutveckling	35
4.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	35
5.1 Anslagsutveckling	37
5.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 45:1 Sametinget	38
6.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde	39
6.2 Ärendevolym i kammaren	41
6.3 Riksdagens webbplats	41
6.4 Verksamhetsgren, nettokostnad	41
6.5 Anslagsutveckling	42
6.6 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	43
6.7 Anslagsutveckling	43
6.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	44
6.9 Investeringsplan	44
6.10 Anslagsutveckling	45
6.11 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)	46

6.12 Anslagsutveckling.....	46
6.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	48
6.14 Anslagsutveckling.....	48
6.15 Offentligrättslig verksamhet	49
6.16 Viss resultatinformation i Regeringskansliet	50
6.17 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:5 Regeringskansliet m.m.	53
6.18 Anslagsutveckling.....	53
6.19 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:6 Stöd till politiska partier	54
6.20 Anslagsutveckling.....	54
6.21 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	55
6.22 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:7 Expertgruppen för EU-frågor	55

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

---

1. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under åren 2006-2008 (avsnitt 6.4.4),
2. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

---

1. godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2005-2007 (avsnitt 6.3.6),
2. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 6.3.6),
3. bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kronor (avsnitt 6.3.6),
4. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	Ramanslag	6 317
27:2 Presstöd	Ramanslag	485 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	Ramanslag	152 300
27:4 Radio- och TV-verket	Ramanslag	11 709
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	Ramanslag	9 702
45:1 Sametinget	Ramanslag	22 029
46:1 Allmänna val och demokrati	Ramanslag	18 200
46:2 Justitiekanslern	Ramanslag	18 311
46:3 Datainspektionen	Ramanslag	31 117
46:4 Svensk författningssamling	Ramanslag	850
46:5 Valmyndigheten	Ramanslag	13 712
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	Ramanslag	96 162
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ¹	Ramanslag	725 298
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader ¹	Ramanslag	569 607
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen ¹	Ramanslag	60 578
90:5 Regeringskansliet m.m.	Ramanslag	5 436 198
90:6 Stöd till politiska partier	Ramanslag	170 200
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	Ramanslag	12 903
Summa		7 840 222

¹ Anslag avsedda för riksdagen eller dess myndigheter

2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

2.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår politikområdet Demokrati och delar av politikområdet Mediepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. I den del av Mediepolitiken som tillhör utgiftsområde 1 Rikets styrelse återfinns budgetförslagen för anslagen 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden*, 27:2 *Presstöd*, 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar*, 27:4 *Radio- och TV-verket* samt 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*.

I utgiftsområdet ingår även del av politikområdet Samepolitik, som i övrigt ingår i utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Budgetförslaget för anslaget 45:1 *Sametinget* återfinns inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Vidare ingår i utgiftsområde 1 anslagen 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*, 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*, 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*, 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*, 90:5 *Regeringskansliet m.m.*, 90:6 *Stöd till politiska partier* samt 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Anslag som inte ingår i något politikområde	6 449	6 957	6 843	7 071	7 192	7 310
Politikområde Demokrati	86	297	248	82	346	91
Politikområde Mediepolitik	671	665	695	665	665	666
Politikområde Samepolitik	18	17	17	22	21	21
Totalt för utgiftsområde 1	7 223	7 936	7 804	7 840	8 224	8 088

¹ Inklusive tillägsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tillägsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2005–2007.
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	7 896	7 896	7 896
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	22	101	223
Beslut	40	345	343
Överföring till/från andra utgiftsområden	11	11	12
Övrigt	-130	-130	-387
Ny ramnivå	7 840	8 224	8 088

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3 Politikområde Demokrati

3.1 Omfattning

Politikområdet omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna, för biträde i samband med val. Därutöver inryms i politikområdet till-

delningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek samt en satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. För 2004 ingår i politikområdet en demokratisatsning för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004 samt särskilda medel till riksdagspartierna för att informera om Europaparlamentsvalet. För 2006 ingår en demokratisatsning inför de allmänna valen 2006.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Anslag 46:1 Allmänna val och demokrati	29,2	233,9	184,7	18,2	281,2	25,2
Anslag 46:2 Justitiekanslern	15,8	17,3	17,7	18,3	18,5	18,8
Anslag 46:3 Datainspektionen	29,4	31,1	30,1	31,1	31,3	31,9
Anslag 46:4 Svensk författningssamling	0,7	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
Anslag 46:5 Valmyndigheten	10,6	13,6	15,0	13,7	13,8	14,1
Totalt för politikområde Demokrati	85,6	296,6	248,4	82,2	345,7	90,7

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

De stora skillnaderna i utgiftsutvecklingen 2005–2007 beror på att det 2006 genomförs allmänna val.

3.3 Mål

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas.

För verksamhetsområdet Demokrati och deltagande är målet att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkförklaringar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet.

Därutöver har riksdagen beslutat om fyra långsiktiga mål för medborgerligt deltagande (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190):

- Valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet. Ett första delmål var att valdeltagandet skulle öka i de allmänna valen 2002.
- En ökad andel av medborgarna skall inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag. Ett första delmål är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting skall öka med 10 000 till år 2010. Antalet personer som någon gång i livet har innehaft ett politiskt förtroendeuppdrag skall också öka.
- Medborgarna skall ha bättre möjligheter än i dag att delta i och påverka den politiska processen. Andelen medborgare som deltar skall också öka.
- Medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag. Andelen ungdomar, arbetslösa och personer med utländsk bakgrund som deltar i den politiska processen skall öka.

För det nationella arbetet med de mänskliga rättigheterna är målet att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt bättre samordning av arbetet med att främja mänskliga rättigheter.

Målet för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är att

värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

3.4 Politikens inriktning

En långsiktig demokratipolitik

Demokrati förutsätter förverkligande av de mänskliga rättigheterna. Samtidigt förutsätter de mänskliga rättigheterna ett demokratiskt styrelseskick och stärks av en demokrati baserad på ett brett medborgerligt deltagande. I regeringens skrivelse Demokratipolitik (skr. 2003/04:110) slår regeringen fast att demokratipolitiken bör omfatta såväl insatser för ett ökat och mer jämlikt medborgerligt deltagande som insatser för att främja de mänskliga rättigheterna.

Medborgerligt deltagande

Insatserna för att underlätta och främja medborgerligt deltagande skall präglas av ett rättighetsperspektiv. Ett rättighetsperspektiv innebär bl.a. att de mänskliga rättigheterna skall ligga till grund för vilka prioriteringar som görs mellan olika insatser för ökat deltagande. När de mänskliga rättigheterna är tillgodosedda ökar människors möjligheter att ta makten över sina egna liv – att vända vanmakt till egenmakt.

Demokratipolitikens fortsatta inriktning när det gäller att främja och underlätta medborgerligt deltagande har tre utgångspunkter; att stärka förutsättningarna för deltagande, att undanröja hinder för deltagande samt att skapa möjligheter för ett ökat och mer jämlikt deltagande. Ett höjt valdeltagande i de allmänna valen förutsätter att medborgarna är delaktiga också under mandatperioderna. I det fortsatta arbetet avser regeringen att än mer än i dag betona vikten av ett deltagande mellan valen och av att se medborgerligt deltagande utifrån ett rättighetsperspektiv samt att tydliggöra betydelsen av den ytterligare nivå för politiskt inflytande som EU-medlemskapet innebär.

När det gäller den första utgångspunkten, att stärka *förutsättningarna* för deltagande, är en av demokratipolitikens främsta utmaningar att verka för en mer jämlik fördelning av politiska resurser. I författningar och andra bestämmelser ges det ramverk som styr förutsättningarna för

inflytande, insyn och ansvarsutkrävande. För att möta omvärldens förändringar bör ramverket kontinuerligt ses över och utvecklas så att människors förutsättningar för inflytande, insyn och ansvarsutkrävande är goda. Den nuvarande regeringsformen antogs år 1974. I ljuset av att demokratin till följd av betydande samhällsförändringar ställts inför nya utmaningar har regeringen i juli 2004 beslutat att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté att göra en samlad översyn av regeringsformen (dir. 2004:96). Regeringen har tidigare aviserat att lämna en proposition till riksdagen i frågan om det s.k. folkinitiativet. Frågan kommer emellertid i stället att omhändertas i den nämnda kommitténs arbete.

Relationen mellan staten, landstingen och kommunerna och relationen mellan regeringen och de statliga myndigheterna ses över av den s.k. Ansvarskommittén (dir. 2003:10, 2004:93). Syftet med översynen är dels att förbättra samhällsorganisationens möjligheter att hantera framtidens välfärdsåtaganden och bidra till ökad tillväxt inom ramen för hållbar utveckling, dels att förbättra möjligheter till inflytande, insyn och ansvarsutkrävande genom att skapa en tydligare samhällsorganisation.

De politiska partierna har ett betydande ansvar när det gäller att fånga upp och kanalisera medborgarnas engagemang och vilja att påverka samhällets utveckling. I en representativ demokrati bygger partiernas legitimitet på att de förmår att möta medborgarnas krav, önskemål och förväntningar när det gäller det politiska arbetets former och innehåll. Även det övriga föreningslivet utgör en viktig arena för samhällsengagemang. Regeringen avser att låta en särskild utredare göra en översyn av den statliga folkrörelsepolitiken.

Det finns i dag behov av ökad kunskap om de nya former för samhällsengagemang som vuxit fram under de senaste årtiondena. Sådan kunskap bör inhämtas bl.a. för att möjliggöra en bedömning av om nuvarande villkor och stödinsatser är anpassade till dessa nya rörelsers verksamhetsformer. Regeringen gav därför i maj 2004 Göteborgs universitet i uppdrag att ge en samlad bild av utvecklingen och förekomsten av nya sociala rörelser.

Den andra utgångspunkten för demokratiutvecklingsarbetet handlar om att undanröja *hinder* för deltagande. I en demokrati där alla har rätt till likabehandling är förekomsten av strukturell

diskriminering oacceptabel. Att synliggöra och motverka strukturella hinder som påverkar olika individers deltagande – och därmed makt och inflytande – kommer därför att vara en prioriterad fråga i regeringens fortsatta demokratiarbete. Bland annat avser regeringen att ge Handikappombudsmannen och Statens institut för särskilt utbildningsstöd i uppdrag att – med utgångspunkt i Handikappombudsmannens tillgänglighetscenters arbete respektive arbetet för ökad kompetens om bemötande – särskilt verka för att stärka funktionshindrades möjligheter till politiskt deltagande.

Att kvinnor och män på grund av den rådande könsmaktsordningen i samhället, där kvinnor som grupp är underordnade män som grupp, inte ges samma reella rättigheter och möjligheter till makt och inflytande är ett fundamentalt demokratiproblem och innebär en kränkning av rätten till likabehandling. Demokratipolitiken bör därför utgå från en feministisk analys av demokratins villkor och funktionssätt. Bättre underlag behövs för att kunna förklara mäns överrepresentation på högre nivåer i samhället och i näringslivet. En förstudie kommer att initieras i Regeringskansliet med syftet att analysera förutsättningarna för att regelbundet och samlat redovisa statistik som beskriver fördelningen av makt mellan kvinnor och män inom samhällets olika sektorer.

Ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte har inletts mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet kring frågor om hinder och möjligheter för personer med utländsk bakgrund att delta i politiken. Inom ramen för samarbetet kommer bl.a. en skrift att tas fram i syfte att öka kunskapen bland förtroendevalda och tjänstemän om vilka hinder personer med utländsk bakgrund kan uppleva när de vill delta i den politiska processen. Regeringen har även inlett en dialog med riksdagspartierna kring dessa frågor. Vidare pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram särskilda integrationspolitiska mål för olika politikområden, däribland politikområde Demokrati. Dessa mål skall sedan vara styrande för verksamheten under 2005.

Förekomsten av hot och våld mot de demokratiska institutionerna och dess företrädare i stat, kommun och landsting utgör ett allvarligt hot mot demokratin. Regeringen har därför i juli 2004 beslutat att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att mot-

verka och förebygga hot och våld mot förtroendevalda.

När det gäller den tredje utgångspunkten för demokratiutvecklingsarbetet, skapandet av *möjligheter* för ett ökat och mer jämlikt deltagande, så förutsätter det representativa systemet att det finns människor som vill och kan åta sig politiska förtroendeuppdrag. Det är också av yttersta vikt att denna rätt och möjlighet gäller alla medborgare. Det är därför viktigt att villkoren för de förtroendevalda är goda. Regeringen avser att utreda förutsättningarna för beslutsfattande på distans samt kartlägga förekomsten av utbildning av förtroendevalda och tillgången till modern informationsteknik och annat administrativt stöd för förtroendevalda.

Formerna för inflytande och påverkan måste bli fler och bättre. Det är viktigt att människor upplever att det finns kanaler som möjliggör inflytande och ser dessa som medel som det är meningsfullt att utnyttja. Regering och riksdag kan genom lagstiftning och stimulansåtgärder påverka utvecklingen, men ett stort ansvar vilar också på kommuner och landsting samt på de politiska partierna. Om människor känner att det är möjligt att delta och påverka mellan valen ökar sannolikheten att de också väljer att använda sin rösträtt på valdagen. Det finns således ett tydligt samband mellan graden av medborgerligt deltagande mellan valen och det faktiska valdeltagandet. Valdeltagandet kan därmed ses som en viktig indikator på i vilken utsträckning människor upplever att de har makt och är delaktiga i demokratin. Politiken bör därför bestå av en kombination av insatser mellan valen och inför valen. Redan under 2005 kommer regeringen att inleda ett arbete med insatser för att öka valdeltagandet i 2006 års allmänna val. Under 2006 avser regeringen avsätta 10 miljoner kronor för detta arbete. (Se även avsnitt 3.7.2 och 3.10.1.)

Informationsteknologin kan spela en stor roll när det gäller att främja och underlätta för medborgarnas deltagande i demokratiska processer liksom möjligheten till information om offentlig verksamhet, både i Sverige och internationellt. Riksdagen har i ett tillkännagivande givit regeringen i uppdrag att utreda hur Internet används i de demokratiska beslutsprocesserna och förekomsten av eventuella rättsliga och tekniska hinder i användningen. Regeringen kommer att låta utreda detta.

Forskningen kring demokratifrågorna är av central betydelse för att öka mångfalden i kun-

skapsuppbyggnaden och därmed kvaliteten i underlaget till det offentliga samtalet om demokratin. Frågan om den framtida forskningen kring offentlig sektor och demokrati bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Insatserna för ökat medborgerligt deltagande bör utformas med hänsyn till att Sverige är en flernivådemokrati där medborgarna har flera arenor för politiskt inflytande – den kommunala och landstingskommunala, den nationella och den europeiska.

I syfte att öka medborgarnas kunskap om och deltagande i EU:s beslutsprocesser kommer regeringen, med utgångspunkt i resultaten från EU 2004-kommitténs arbete, överväga utformningen av framtida insatser. Regeringen ser även fram emot att samarbeta med den nya EU-kommissionen där en särskild post inrättats för s.k. kommunikationsstrategiskt arbete.

När det gäller det internationella erfarenhetsutbytet kan bl.a. nämnas att Sverige kommer att inneha ordförandeskapet i Östersjöstaternas råds demokratiarbetsgrupp (WGDI) under perioden juni 2005–juni 2006.

Demokratipolitiken innebär att demokratiperspektivet måste genomsyra alla politikområden för att lyckas. Samverkan mellan olika politikområden skall stärkas.

Uppföljningen av demokratipolitiken skall utvecklas ytterligare. Bland annat kommer den s.k. demokratidatabasen, med uppgifter om kommunernas och landstingens förnyelsearbete, att göras tillgänglig för medborgarna.

Det nationella arbetet för de mänskliga rättigheterna

I januari 2002 beslutade regeringen skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83). I skrivelsen lyfts vissa prioriterade sakfrågor fram. Som exempel kan nämnas skydd mot diskriminering, barnets rättigheter, funktionshindrades rättigheter, de nationella minoriteternas rättigheter samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

Skrivelsen betonar även vikten av utbildning om de mänskliga rättigheterna. Regeringen framhåller särskilt att anställda i den offentliga förvaltningen bör få del av sådan utbildning, eftersom det är den offentliga förvaltningen som har ansvar för att de mänskliga rättigheterna respekteras. Under 2002 och 2003 fick en rad

myndigheter i uppdrag att utbilda sin personal om mänskliga rättigheter. Under 2004 och 2005 genomförs riktade insatser för att främja en mer fördjupad och verksamhetsanpassad kunskap om mänskliga rättigheter hos ett urval myndigheter. Efter de kunskapskonferenser om mänskliga rättigheter och nationella minoriteter i kommunal verksamhet som regeringen genomfört under 2003 och 2004 kommer regeringen också att fortsätta och konkretisera dialogen med kommuner och landsting kring deras roller och ansvar för förverkligandet av mänskliga rättigheter. På längre sikt överväger regeringen former för att erbjuda myndigheter, kommuner och landsting stöd i arbetet med att främja de mänskliga rättigheterna genom att tillhandahålla expertis och praktiska verktyg i form av t.ex. samlingar av goda exempel och handböcker. Därigenom avser regeringen öka kunskapen och insikten inom hela den offentliga förvaltningen avseende dess ansvar för de mänskliga rättigheterna, vilket i förlängningen stärker respekten för rättigheterna.

Regeringens webbplats för mänskliga rättigheter (www.manskligarattigheter.gov.se) kommer även fortsättningsvis att vara en central informationskanal för regeringen i sin helhet i dess arbete för de mänskliga rättigheterna. Den skall löpande synliggöra relevant regeringsarbete och visa på dess kopplingar till de mänskliga rättigheterna. Den skall vidare utgöra en kunskapsbank om mänskliga rättigheter nationellt och internationellt.

Frågor om de mänskliga rättigheterna skär genom så gott som samtliga politikområden. Det finns en rad myndigheter och andra aktörer som på olika sätt arbetar med att skydda och främja de mänskliga rättigheterna i Sverige. Den interdepartementala arbetsgruppen för mänskliga rättigheter (Ju2000:M) som inrättats i Regeringskansliet har därför en viktig roll i att samordna Sveriges nationella och internationella arbete för mänskliga rättigheter. Bland de uppgifter som arbetsgruppen har finns bl.a. samordningen av Sveriges rapportering till internationella organisationer om efterlevnaden av internationella konventioner om mänskliga rättigheter samt uppföljningen av de olika övervakningskommittéernas kommentarer avseende rapporterna.

Den handlingsplan för mänskliga rättigheter som regeringen beslutade om 2002 var den första i sitt slag i Sverige. Den får ses som början på en

långsiktig process som syftar till att upprätthålla skyddet för samt gradvis öka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter på nationell nivå. Metoderna för att skydda och främja rättigheterna måste ständigt anpassas till samhällsutvecklingen. Under hösten 2004 kommer den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter att följas upp och utvärderas. Under hösten och det följande året kommer regeringen att på nytt kartlägga skyddet för de mänskliga rättigheterna i Sverige och analysera vilka åtgärder som bör vidtas på detta område under de närmaste åren. Nästa handlingsplan för mänskliga rättigheter kommer att läggas fram och beslutas under 2006.

Individens yttrandefrihet och integritet samt en rättssäker förvaltning

Yttrandefriheten och informationsfriheten är grundläggande och omistliga fundament i en demokrati. Det är också viktigt att den enskildes integritet inte kränks.

I en demokrati är det avgörande att den offentliga verksamheten bedrivs i enlighet med de beslut som regering och riksdag fattar. Den enskilde måste kunna lita på att myndigheter och andra som verkar inom den offentliga förvaltningen följer lagar och förordningar. För en väl fungerande demokrati skall rättssäkerhet och effektivitet prägla förvaltningen. Genom bl.a. Justitiekanslerns tillsynsverksamhet och myndighetens skaderegleringsverksamhet värnas rättssäkerheten och effektiviteten inom den offentliga förvaltningen.

Datainspektionen har också en viktig uppgift i att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

3.5 Insatser

3.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Regeringens skrivelse Demokratipolitik (skr. 2003/04:110)

I mars 2004 överlämnade regeringen skrivelsen Demokratipolitik (skr. 2003/04:110) till riksdagen. Skrivelsen innehåller en redogörelse för genomfört och pågående arbete samt framtida inriktning avseende det nationella arbetet med demokratifrågorna. (Se även avsnitt 3.4).

Val till Europaparlamentet

Den 13 juni 2004 genomfördes val till Europaparlamentet. Valmyndigheten har genomfört omfattande insatser i samband med valet. (Se även avsnitt 3.7).

Demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet 2004

Inför 2004 års val till Europaparlamentet genomfördes en särskild demokratisatsning om 12 miljoner kronor med syfte att stimulera ett ökat valdeltagande. Satsningen riktades särskilt till de delar av befolkningen som tidigare röstat i mindre utsträckning än andra. Satsningen har bestått av två delar; en satsning i de sju storstadskommuner som har tecknat lokala utvecklingsavtal med staten och en satsning riktad till förstagsångsväljare. Göteborgs universitet har fått i uppdrag att utvärdera satsningen och en slutrapport skall lämnas senast i november 2004. (Se även avsnitt 3.7).

Medel till riksdagspartierna för information inför val

Inför 2002 års allmänna val tillfördes riksdagspartierna sammantaget 29 miljoner kronor för information till invandrare. Göteborgs universitet fick i uppdrag att genomföra en uppföljning och utvärdering och lämnade i november 2003 rapporten Politisk annonsering eller nätverkande? (Se även avsnitt 3.7.2).

Inför Europaparlamentsvalet har 19,5 miljoner kronor tilldelats riksdagspartierna för informationsinsatser. Ett uppdrag om uppföljning och utvärdering av informationsinsatserna har lämnats till Stockholms universitet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2005.

Uppföljning och statistik

Den s.k. demokratidatabasen med uppgifter om kommunernas och landstingens förnyelsearbete har under 2003 uppdaterats av Statistiska centralbyrån (SCB). Under 2004 kommer SCB att göra databasen tillgänglig för medborgarna. Vidare har SCB under 2003 på uppdrag av regeringen och Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet genomfört en totalundersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting.

I oktober 2003 lämnade Göteborgs universitet rapporten Indikatorer för uppföljning av demokratiutvecklingen i Sverige (2003) till regeringen med förslag på vilken statistik som bör produceras för att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen respektive vissa av de föreslagna åtgärderna i propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80). Rapporten utgör ett viktigt underlag för regeringens fortsatta arbete med att ta fram ett uppföljningssystem för den svenska demokratins utveckling.

Information och utbildning inom demokratiområdet

Under våren 2004 har webbplatsen www.demokratitorget.gov.se använts för att bl.a. informera om regeringens demokratisatsning inför 2004 års Europaparlamentsval. Webbplatsen har avvecklats sommaren 2004 och delar av informationen har förts över till webbplatsen www.regeringen.se.

Översyn av regeringsformen

I juli 2004 beslutade regeringen att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att göra en samlad översyn av regeringsformen (dir. 2004:96). Kommitténs arbete skall framför allt koncentreras på och inriktas på att stärka och fördjupa den svenska folkstyrel-

sen, att öka medborgarnas förtroende för demokratins funktionssätt och att höja valdeltagandet. I uppdraget ingår därför bl.a. att göra en utvärdering och översyn av hela valsyste­met samt av de bestämmelser som reglerar regeringsbildningsprocessen och förhållandet mellan riksdag och regering i övrigt. Vidare ingår vissa kommunala frågor i uppdraget, bl.a. det s.k. folkinitiativet. (Se även avsnitt 3.4).

Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

En ny vallag

Regeringen har beslutat att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall se över bestämmelserna i vallagen (1997:157) och lämna förslag till en ny lag (dir. 2003:37). Kommittén skall bl.a.

- föreslå hur ansvaret för den s.k. institutionsröstningen kan föras över till kommunerna,
- överväga om tiden nu är mogen för att samla hela det lokala ansvaret för genomförande av val hos kommunerna,
- se över systemet med budröstning och överväga om säkerheten i något eller några avseenden bör förstärkas,
- överväga i vilken utsträckning elektroniska förfaranden bör införas vid röstning i röstningslokal.

Den nya vallagen skall tillämpas från och med 2006 års val. Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 november 2004.

Analys av valdeltagandet i folkomröstningen om införande av euron

Statistiska centralbyrån fick våren 2003 ett särskilt uppdrag att analysera valdeltagandet i folkomröstningen om införande av euron. Analyser har presenterats i ett statistiskt meddelande (ME 16 Valdeltagande vid folkomröstningen om Euron) och en slutrapport planeras att vara klar under hösten 2004.

Kommunala demokratifrågor

I mars 2004 redovisade Örebro universitet rapporten Vardagens konkreta politik – uppföljning av medborgarförslag i fullmäktige .

Uppsala universitet fick hösten 2003 i uppdrag att i samarbete med Statistiska centralbyrån analysera statistik om förtroendevalda. Uppdraget redovisades i februari 2004 i rapporten Det nya seklets förtroendevalda – om politikerantal och representativitet i kommuner och landsting 2003.

På uppdrag av Justitiedepartementet har en forskare i slutet av 2003 och början av 2004 genomfört en utvärdering av tillämpningen av kommunallagens bestämmelser om ersättning för förlorad arbetsinkomst samt andra kostnader för förtroendevalda i kommuner och landsting. Uppdraget redovisades i mars 2004 genom rapporten Förtroendevaldas ersättning enligt kommunallagen – en utvärdering av genomförandet.

IT och demokrati

I februari 2002 inrättades en arbetsgrupp i Justitiedepartementet med uppgift att följa och främja utvecklingen av demokratiska processer med stöd av IT. Inom ramen för arbetsgruppens arbete har flera rapporter publicerats, bl.a. har gruppen lämnat ett förslag till strategi för att minska de digitala klyftorna.

Under våren 2004 avslutades den pilotutbildning som genomförts i samverkan med Svenska Kommunförbundet och Votia om hur IT bättre kan användas i de förtroendevaldas arbete.

Inom ramen för den handlingsplan som Näringsdepartementets IT-politiska strategigrupp har upprättat är IT och demokrati ett område som gruppens arbete skall fokuseras på.

Demokratiforskning

I oktober 2003 redovisade Vetenskapsrådet en kartläggning om demokrati, förvaltnings- och folkrörelsefrågor (Svensk forskning om demokrati, offentlig förvaltning och folkrörelser).

År 2003 tillfördes Vetenskapsrådet särskilda medel för att genomföra en satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning.

Arbetsgruppen för forskningsfrågor har under våren 2004 genomfört ett slutseminarium om

framtida forskning om offentlig sektor. Arbetsgruppen kommer under hösten 2004 få ändrade arbetsuppgifter.

Hot och våld mot förtroendevalda

I juli 2004 beslutade regeringen att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att motverka och förebygga hot och våld mot förtroendevalda i stat, kommun och landsting (dir. 2004:102). Kommitténs ena huvuduppgift är att kartlägga och analysera förekomsten av hot och våld mot förtroendevalda samt lämna förslag till åtgärder som motverkar och förebygger sådant hot och våld. Dess andra huvuduppgift är att genom information och utbildning öka medvetenheten och beredskapen på statlig, kommunal och landstingskommunal nivå vad gäller frågor som rör hot och våld mot förtroendevalda.

Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2006. Senast den 20 november 2005 skall kommittén lämna en delrapport med en redovisning av hur arbetet med informations- och utbildningsinsatserna har bedrivits.

Offentlighet för partiets och valkandidaters intäkter

I mars 2004 överlämnade Utredningen om offentlighet för partiets och valkandidaters intäkter betänkandet Allmänhetens insyn i partiets och valkandidaters intäkter (SOU 2004:22). Utredningen föreslår att allmänhetens insyn i hur de politiska partierna finansierar sin politiska verksamhet och hur valkandidaterna finansierar sina kampanjer skall regleras i en särskild lag om detta. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Demokratiarbetet inom EU

För att öka kunskapen om arbetet med demokratifrågorna inom EU har Regeringskansliet via bl.a. EU 2004-kommittén (dir. 2001:35) genomfört informationsinsatser för att väcka debatt och engagemang. EU 2004-kommittén lämnade i augusti 2004 till regeringen sitt slutbetänkande Sluta strunta i EU – EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåt-

riktad verksamhet (SOU 2004:82). Bland annat föreslår kommittén att ett organ skall inrättas för permanent bidragsgivning till ideella organisationer med syfte att stimulera ett ökat deltagande i debatten om EU och bidra till att öka allmänhetens kunskap om aktuella frågor inom EU. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sverige har genom regeringens och riksdagens representanter medverkat i att ta fram ett förslag till nytt konstitutionellt fördrag för EU inom ramen för konventet om EU:s framtid. En ratificeringsprocess av fördraget har nu inletts i medlemsstaterna. I fördraget ingår bl.a. ett avsnitt om unionens demokratiska liv där principen om deltagardemokrati slås fast.

Övrigt internationellt demokratiarbete

Inom Europarådet deltar Sverige bl.a. i genomförandet av rekommendationen om ”participation of citizens in local public life” samt i arbetet med att ta fram en rekommendation med juridiska, operationella och tekniska standarder för elektronisk röstning.

Sverige deltar även i demokratiarbetet inom Nordiska ministerrådet samt inom ramen för Östersjöstaternas råds demokratiarbetsgrupp (WGDI).

Insatser inom ramen för den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelsen 2001/02:83 En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna till riksdagen. I skrivelsen presenteras ett stort antal åtgärder för genomförande under handlingsplanens giltighetstid 2002–2004.

Utbildning om mänskliga rättigheter

För att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna har regeringen under perioden 2002–2004 givit olika myndigheter och allmänna försäkringskassor i uppdrag att utbilda sin personal om mänskliga rättigheter eller att förstärka befintlig utbildning. En rad myndigheter har till följd av dessa uppdrag genomfört utbildningar och andra aktiviteter på olika teman inom området för de mänskliga rättigheterna. I regleringsbrevet för 2004 fick sju länsstyrelser uppdraget

att kartlägga och analysera hur de mänskliga rättigheterna berör och berörs av länsstyrelsernas verksamhet. Utifrån denna information skall de utvalda länsstyrelserna ta fram handlingsplaner för hur kunskapen och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna hos de anställda kan öka. Detta uppdrag skall ses som ett pilotprojekt som genomförs i syfte att stimulera en verksamhetsanpassad och konkret kunskap om mänskliga rättigheter på myndigheterna.

Regeringskansliet har en central roll i arbetet för att skydda och främja de mänskliga rättigheterna på nationell nivå. Under 2004 erbjuds de anställda inom Regeringskansliet flera utbildningar och seminarier om mänskliga rättigheter.

Kommuner och landsting har ett viktigt ansvar för förverkligandet av mänskliga rättigheter i Sverige. Detta gäller bl.a. rättigheter inom det ekonomiska, sociala och kulturella området, de nationella minoriteternas rättigheter samt rätten till skydd mot diskriminering. Under 2003 och 2004 genomför regeringen tre regionala konferenser på temat ”Alla har rätt. Om mänskliga rättigheter och nationella minoriteter i kommunal verksamhet” för att öka kunskapen om kommunernas och landstingens ansvar för förverkligandet av de mänskliga rättigheterna samt för att stimulera till ökat intresse och debatt kring dessa frågor. Konferenserna skall ses som inledningen på en dialog som bör föras mellan regeringen och kommuner och landsting under en rad år framöver.

Forskning om mänskliga rättigheter utgör ett viktigt bidrag till kunskapsuppbyggnaden på området. Regeringen har därför givit Vetenskapsrådet i uppdrag att göra en kartläggning av svensk forskning om mänskliga rättigheter. Uppdraget skall redovisas i oktober 2004.

Information om mänskliga rättigheter

Den webbplats för mänskliga rättigheter som regeringen inrättade 2002 har sedan starten utvecklats avseende upplägg och teknik. Kontinuerligt uppdateras och kompletteras webbplatsen. Webbplatsen har i genomsnitt 9 000 besökare per månad. Information om webbplatsen och om den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna skickades ut till landets samtliga högstadies- och gymnasieskolor i samband med skolstarten 2003. Webbplatsen har även marknadsförts via andra webbplatser liksom via annonser i tidningar.

För att främja en ökad kunskap och medvetenhet om mänskliga rättigheter översätter regeringen internationella dokument på området till svenska. Regeringen stödjer och medverkar också i olika konferenser och möten om mänskliga rättigheter, både i Sverige och i utlandet. Bland annat har regeringen givit stöd till MR-dagarna, som genomförs i november 2004. Vidare har en rad besöksgrupper från utländska institutioner och myndigheter tagits emot för att informera om arbetet med handlingsplanen för mänskliga rättigheter.

Arbetsgruppen för mänskliga rättigheter

Den interdepartementala arbetsgrupp som tillsattes 2000 med uppgift att utarbeta förslag till en nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna fick under våren 2002 förlängt uppdrag och nya arbetsuppgifter. Under 2003 vidgades arbetsgruppens mandat ytterligare. Mandatet omfattar nu att samordna, stödja och komplettera fackdepartementens arbete med mänskliga rättigheter, att följa upp handlingsplanen och se till att den utvärderas, att utgöra ett forum för information och diskussion om det internationella arbetet med mänskliga rättigheter samt att vid behov medverka i samordning och planering inför förhandlingar i internationella fora. Under 2004 ser arbetsgruppen över bl.a. Sveriges reservationer till internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter för övervägande av om de kan dras tillbaka. Vidare går arbetsgruppen igenom vilka ytterligare konventioner eller protokoll avseende mänskliga rättigheter som kan undertecknas. Arbetsgruppen samordnar även utbildningsinsatser bl.a. inom Regeringskansliet.

3.5.2 Insatser utanför politikområdet

Statliga insatser

Insatser för att utveckla och stärka demokratin görs inom ett stort antal andra politikområden, t.ex. barnpolitiken, ungdomspolitiken, utbildningspolitiken, handikappolitiken, integrationspolitiken, minoritetspolitiken, storstadpolitiken, jämställdhetspolitiken, kulturpolitiken, rättsväsendet, folkrörelsepolitiken, forskningspolitiken, mediepolitiken, förvaltningspolitiken, miljöpolitiken och utrikespolitiken. Nedan re-

dovisas endast några av de insatser som har koppling till målet för politikområde Demokrati.

En av hörnpelarna i FN:s konvention om barnets rättigheter är barns och ungas rätt till delaktighet och inflytande. Regeringens barnpolitik syftar bl.a. till att stärka barns och ungas rätt att komma till tals och insatser för att i ökad utsträckning använda barn som kunskapskälla i olika sammanhang. Den pågående utredningen som ser över plan- och bygglagstiftningen har fått i uppdrag att också hantera frågan om barns och ungas delaktighet och inflytande i planeringsprocessen (dir. 2002:97). Barnministern har en referensgrupp bestående av flickor och pojkar i åldern 13-18 år. Syftet med referensgruppen är att ge regeringen synpunkter på hur barns och ungas perspektiv kan stärkas i politiken. Vidare lämnar regeringen i september 2004 en ungdomspolitisk proposition där flera insatser avseende ungdomars inflytande och delaktighet.

Inom utbildningspolitiken görs flera insatser för att stärka arbetet för demokrati och jämställdhet samt mot diskriminering. Regeringen har givit Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att ta fram ett stödmaterial för skolor och huvudmän i syfte att främja en positiv utveckling av samverkan mellan skolan och olika politiska organisationer. Myndigheten presenterade materialet Politik i skolan under våren 2004.

Under 2003 tillsattes en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet med uppgift att utreda möjligheten till utökat och reellt barn-, elev- och föräldrainflytande i förskola, fritidshem, skola och vuxenutbildning. Arbetsgruppen redovisade sitt uppdrag hösten 2003 i rapporten Var-dags-inflytande (Ds 2003:46). I rapporten lämnades förslag på åtgärder som kommer att genomföras under 2005.

Skolansvarsutredningen har lämnat förslag till lagstiftning med regler som främjar lika rättigheter och motverkar diskriminering och annan kränkande behandling inom skolväsendet. Uppdraget redovisades våren 2004 i betänkandet Skolans ansvar för kränkningar av elever (SOU 2004:50). Betänkandet är under remissbehandling.

Inom integrationspolitiken genomförs olika insatser som nära kopplar till demokratipolitiken. Bland annat kan nämnas att den Integrationspolitiska maktutredningen lämnat flera betänkanden som rör demokratifrågorna. Regeringen gav i april 2004 även en särskild utredare i

uppdrag att bl.a. föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering p.g.a. etnisk eller religiös tillhörighet och för att öka möjligheterna till makt och inflytande för dem som främst riskerar att utsättas för sådan diskriminering i Sverige. Vidare arbetar sedan oktober 2003 en utredning med uppgift att bl.a. redovisa kunskap om och föreslå åtgärder mot strukturell diskriminering p.g.a. etnisk eller religiös tillhörighet.

Det finns starka kopplingar mellan mänskliga rättigheter och politikområdet Minoritetspolitik och därför genomförs gemensamma insatser. Under 2003 och 2004 genomför regeringen tre regionala konferenser på temat "Alla har rätt. Om mänskliga rättigheter och nationella minoriteter i kommunal verksamhet." Vidare har information om regeringens skrivelse En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) gjorts tillgänglig på de nationella minoritetsspråken.

Storstadspolitiken har en nära koppling till demokratipolitiken. Inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen som sju storstadskommuner har tecknat med staten har det s.k. underifrånperspektivet varit en av de fyra centrala metoder som har tillämpats inom det lokala utvecklingsarbetet i sammanlagt 24 stadsdelar. För att få kunskap om underifrånperspektiv och vilka effekter det perspektivet har haft på det lokala utvecklingsarbetet har regeringen den 1 april 2004 beviljat medel till Mångkulturellt centrum för en studie om hur underifrånperspektivet har tillämpats i storstadsarbetet i samtliga berörda kommuner. En jämförande studie genom boendeenkät kommer att göras i tre utvalda stadsdelar. Centret skall senast den 31 mars 2005 redovisa resultat av denna studie genom en rapport.

En ny kulturmyndighet, Forum för levande historia, inrättades den 1 juli 2003. Forum för levande historia har bland annat till uppdrag att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Genom utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och utbildning arbetar Forum över hela landet med att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Folkrorelsepolitiken innehåller många frågor som är nära knutna till demokratipolitiken. Under 2004 har regeringen bl.a. givit Göteborgs universitet i uppdrag att undersöka nya sociala rörelser.

Inom miljöpolitiken arbetar Sverige för att ratificera Århuskonventionen som bl.a. handlar om bättre information och deltagande för allmänheten i beslut om miljöfrågor.

Mänskliga rättigheter skall genomsyra alla delar av svensk utrikespolitik. Det finns starka kopplingar mellan det nationella och internationella arbetet för de mänskliga rättigheterna. För att få trovärdighet i det internationella arbetet krävs till exempel att de mänskliga rättigheterna främjas och skyddas på nationell nivå.

Insatser av andra aktörer

Ett stort antal aktörer bidrar till att utveckla och stärka demokratin. Kommuner och landsting arbetar med att utveckla nya modeller för att involvera medborgarna i den demokratiska processen. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet ägnar en stor del av sin verksamhet åt demokratifrågor.

Folkrörelserna och andra medborgarsammanslutningar har viktiga funktioner i demokratiutvecklingsarbetet och i arbetet med att stärka de mänskliga rättigheterna.

På lokal, regional och nationell nivå finns ett stort antal organisationer och institut som på olika sätt arbetar med att belysa demokratifrågorna.

Det svenska demokratiutvecklingsarbetet påverkas även av ett stort antal internationella organisationers verksamheter, inte minst arbetet inom EU och Europarådet.

3.6 Resultatbedömning för politikområdet

3.6.1 Resultat

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas. Samhällsförändringarna påverkar ständigt de demokratiska processerna och institutionerna på flera sätt. Det är svårt att exakt ange vilka resultat de statliga insatserna har haft på demokratin.

3.6.2 Analys och slutsatser

I skrivelsen Demokratipolitik (skr. 2003/04:110), som lämnades till riksdagen i mars 2004, redogjorde regeringen för uppföljningen av de fyra långsiktiga mål som finns för medborgarligt deltagande. Regeringens övergripande bedömning är att flera av de statliga insatserna bidragit till att folkstyrelsen värnats och fördjupats. Många insatser inom politikområdet är emellertid av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet.

Måluppfyllelsen är starkt beroende av statliga insatser inom andra politikområden samt av andra aktörer än staten.

3.7 Resultat för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande

3.7.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Demokrati och deltagande är att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de allmänna valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet.

Såsom redovisats i skrivelsen Demokratipolitik har deltagandet inom politiken ökat i flera avseende. Det politiska deltagandet i s.k. icke-traditionella former för inflytande fortsätter att stiga bland alla delar av befolkningen. Däremot fortsätter det politiska deltagandet i de traditionella formerna för deltagande att sjunka hos befolkningen i stort. Det finns flera tecken på att utvecklingen går framåt när det gäller politisk jämlikhet. Exempelvis har skillnaderna mellan kvinnors och mäns politiska engagemang minskat.

Under 2003 genomfördes en nationell folkomröstning om införande av euron. En jämförelse av valdeltagandet med tidigare val är svår att göra då bl.a. rösträttskriterierna skiljer sig åt. Emellertid kan konstateras att valdeltagandet var ca 2,5 procentenheter högre än i riksdagsvalet 2002. Statistiska centralbyråns analys av valdeltagandet bland olika delar av befolkningen visar bl.a. att män deltog i något mindre utsträckning än kvinnor. Av männen röstade 82 procent jämfört med 83 procent av kvinnorna. Valdeltagandet bland förstagångsväljare var hela 82,8

procent. Även bland övriga i kategorin 18–29 år var valdeltagandet högre än i 2002 års val. Emellertid var valdeltagande totalt sett högre bland äldre personer än yngre. Andelen röstande bland röstberättigade utländska medborgare var 56 procent, vilket var betydligt högre än i 2002 års val. Skillnaderna mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare var dock stor, liksom mellan personer med högskoleutbildning jämfört med de som enbart har förgymnasial utbildning. Vidare visar statistiken att 35 procent av utlands-svenskarna valde att rösta i folkomröstningen.

En utförlig redovisning av förberedelsearbetet och genomförandet av 2003 års folkomröstning lämnades i budgetpropositionen för 2004. Vidare har Valmyndigheten lämnat en rapport om erfarenheterna från folkomröstningen (Rapport 2004:1 Erfarenheter från folkomröstningen). Sammanfattningsvis kan konstateras att valadministrationens förberedelsearbete och genomförande fungerade väl. Myndighetens utvärdering av informationsinsatserna visar att väljarna kände sig välinformerade. De statliga kostnaderna för valadministrationen i samband med folkomröstningen uppgick för 2003 till ca 161 miljoner kronor.

Den 13 juni 2004 genomfördes val till Europaparlamentet. Valdeltagandet uppgick till 37,8 procent, vilket skall jämföras med 38,8 procent vid 1999 års val. I flertalet kommuner minskade valdeltagandet men i ca 80 kommuner ökade det. I de sju kommuner som givits särskilt stöd genom regeringens demokratiseringsåtgärder ökade valdeltagandet i tre kommuner (Botkyrka, Haninge och Södertälje) och minskade i fyra kommuner (Huddinge, Stockholm, Göteborg och Malmö). En jämförelse mellan 1999 års val och 2004 års val är emellertid problematisk. Till exempel genomfördes i Huddinge kommun en lokal folkomröstning samtidigt som valet till Europaparlamentet 1999, vilket inte var fallet vid 2004 års val. När det gäller analyser avseende valdeltagandet bland olika delar av befolkningen saknas fortfarande uppgifter. Statistik i denna del planeras att presenteras av Statistiska centralbyrån våren 2005.

Vad avser Valmyndighetens förberedelsearbete inför Europaparlamentsvalet kan följande särskilt nämnas. En särskild broschyr med information om valet togs fram och skickades ut till alla hushåll. Vidare upprättades en vals-service med eget telefonnummer och egen mejlbox för att

öka de praktiska möjligheterna att lämna information till allmänheten.

Information om var den som ville veta mer om hur man röstar i parlamentsvalet skulle vända sig lämnades förutom i allt informationsmaterial som Valmyndigheten producerade även genom inslag i början av spelfilmer på landets biografer, inslag i olika TV- och radiokanaler och i olika tidningsannonser samt på Valmyndighetens hemsida.

Flera informationsinsatser riktade sig även till olika delar av befolkningen. En särskild broschyr "Bra att veta om valet" översattes till ett stort antal språk inklusive de officiella minoritetsspråken och skickades ut till bl.a. kommuner och föreningar. Broschyren togs även fram i en "lättlästversion". Till synskadade framställdes särskilt informationsmaterial i form av kassetter och punktskrift. Särskilda annonser på chatt-adresser på Internet riktade sig till ungdomar. Vidare genomförde myndigheten bl.a. insatser för att informera hemlösa samt skickade särskild information till EU-medborgare folkbokförda i Sverige.

En utvärdering av myndighetens informationsinsatser har genomförts. I rapporten konstateras att en av fyra säger att de har fått mer information om valet genom Valmyndighetens informationsinsatser. Någon skillnad mellan män och kvinnor i detta avseende tycks inte finnas. De som i huvudsak tycker att de har fått information är de som inte är födda i Sverige och de yngsta (upp till 29 år). Det är få som säger sig sakna någon information inför valet.

Även informationsinsatser om poströstningen genomfördes. Antalet poströster blev sammantaget cirka 652 000 stycken vilket är 77 procent av antalet vid 1999 års val. I 2004 års val inkom cirka 11 500 utlandsröster, varav 5 300 var brev-röster och 6 200 ambassadröster. Någon jämförelse med 1999 års val är inte möjlig då det vid det valet inte fanns någon generell brevröstning.

Valmyndigheten kommer att lämna in en rapport om genomförandet av 2004 års val till regeringen under hösten 2004. Av löpande rapporter från myndigheten har det emellertid framkommit att valdatasystemet och andra tekniska aspekter av valet fungerat väl.

Det är ännu inte möjligt att bestämma den statliga valadministrationens sammantagna kostnader för genomförandet av 2004 års val till Europaparlamentet.

Vidare har Valmyndigheten i sitt löpande arbete bl.a. följt den nationella och internationella utvecklingen av elektronisk röstning, det internationella arbetet kring tillgängligheten för väljarna samt utsett nya ledamöter till riksdagen.

Den särskilda demokratisatsning som genomförts inför Europaparlamentsvalet med syfte att stimulera ett ökat valdeltagande har (som tidigare redovisats i avsnitt 3.5.1) bestått av två olika delar; en satsning i de storstadskommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten och en satsning riktad till förstagångsväljare.

De storstadskommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten, dvs. Botkyrka, Göteborg, Haninge, Huddinge, Malmö, Stockholm och Södertälje, tilldelades sammanlagt 5 miljoner kronor för att genomföra insatser bland grupper med ett lägre valdeltagande. Som ovan angivits ökade valdeltagandet i tre av kommunerna och sjönk i fyra.

Inom ramen för ungdomssatsningen gav regeringen Ungdomsstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att genomföra särskilda aktiviteter.

Ungdomsstyrelsen fick bl.a. i uppdrag att fördela cirka 4 miljoner kronor till projekt som syftade till att uppmuntra ungdomar att rösta i Europaparlamentsvalet samt att öka kunskapen och intresset hos förstagångsväljare för hur man som ung EU-medborgare kan delta i och påverka EU-politikens utformning. Av de 210 som ansökte beviljades 50 bidrag. Bland dem finns ungdomsorganisationer, gymnasieskolor, politiska ungdomsförbund, kommunal ungdomsverksamhet och ideella organisationer med ungdomsverksamhet. Exempel på aktiviteter som dessa aktörer genomfört är debatter, seminarier, turnéer i skolor, workshops, teater, interaktiva spel, film, radio och utbildning av demokratiambassadörer.

Myndigheten för skolutveckling, som tilldelades 2 miljoner kronor, har inom ramen för demokratisatsningen bl.a. tagit fram ett utbildningsmaterial som distribuerats till samtliga gymnasieskolor och komvux. I anslutning till utskicket har myndigheten även anordnat särskilda informations- och utbildningsinsatser för lärare på temat EU och demokrati. Ett trettiotal pilotskolor har mobiliserats för att vara föregångare och via myndighetens webbplats har exempel givits om hur det utskickade materialet kan användas.

Någon utförlig redovisning av effekterna av demokratisatsningen är ännu inte möjlig att lämna. Göteborgs universitet har i uppdrag att utvärdera demokratisatsningen och kommer att lämna en rapport till regeringen i november 2004.

Vidare tilldelades riksdagspartierna sammanlagt 19,5 miljoner kronor för informationsinsatser inför 2004 års val. Än finns inga resultat att presentera avseende denna satsning. Ett uppdrag om uppföljning och utvärdering har lämnats till Stockholms universitet och en slutrapport skall lämnas till regeringen i mars 2005.

Under 2003 beviljade Vetenskapsrådet stöd till 24 forskningsprojekt i form av planeringsbidrag för mångvetenskaplig demokratiforskning. Under 2004 har Vetenskapsrådets arbete inom området fortsatt. Bland annat har beslut fattats om tilldelning av medel till fem nya projekt.

3.7.2 Analys och slutsats

Det kan konstateras att valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004 minskade om man ser till hela landet, men att det finns kommuner där trenden var den motsatta. Ännu finns det emellertid inga resultat som visar i vilken utsträckning olika delar av befolkningen deltagit, varför det är svårt att dra några mer omfattande slutsatser om hur valdeltagandet har utvecklats och eventuella orsaker till detta. Som redovisats i bl.a. skrivelsen Demokratipolitik finns flera tänkbara förklaringar till varför medborgare inte använder sin rösträtt.

När det gäller Valmyndighetens insatser så är regeringens bedömning att insatserna i samband med folkomröstningen om införande av euron var väl genomförda. Målet om att de allmänna valen och folkomröstningar skall genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet bedöms ha uppfyllts. När det gäller 2004 års val är det för tidigt att ge en sammanfattande bedömning. Myndighetens slutliga rapport om erfarenheterna av genomförandet av valet kommer att redovisas för regeringen under hösten 2004. För att ytterligare stärka arbetet med förberedelserna och genomförandet av val har regeringen i dialogen med Valmyndigheten understrukit behovet av utvärderingar av verksamheten.

Då det ännu inte finns någon utvärdering klar av 2004 års demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet är det för tidigt att dra några om-

fattande slutsatser av satsningens genomförande och effekter. Regeringen har i skrivelsen Demokratipolitik föreslagit att en demokratisatsning skall genomföras även i samband med 2006 års allmänna val. Vilka slags insatser som skall ingå i den kommande satsningen är emellertid ännu inte klart utan beror bl.a. på utfallet av utvärderingen av 2004 års demokratisatsning.

Inte heller är det möjligt att dra några slutsatser kring den särskilda satsning om 19,5 miljoner kronor till riksdagspartierna för informationsinsatser inför 2004 års val. Vad avser 2002 års allmänna val genomförde Göteborgs universitet en uppföljning och utvärdering av den satsning om 29 miljoner kronor som lämnades till riksdagspartierna för information till invandrare inför valet. I rapporten Politisk annonsering eller nätverkande? (2003) anger forskarna bl.a. att de särskilda informationsinsatserna varit lyckade i den meningen att sådana grupper som kan förväntas ha ett lågt valdeltagande är överrepresenterade bland dem som tagit emot relativt mycket riktad information. Däremot menar forskarna att det verkar som om informationsåtgärderna på kort sikt inte har haft effekter på benägenheten att rösta. Resultaten avseende 2002 års val har följts upp i diskussioner med riksdagspartierna. Även den kommande rapporten avseende 2004 års val avser regeringen följa upp i dialog med riksdagspartierna.

När det gäller Vetenskapsrådets arbete med att stimulera mångvetenskaplig demokratiforskning går det ännu inte att dra några slutsatser. I den redovisning som Vetenskapsrådet lämnade till regeringen i november 2003 anför myndigheten att mångvetenskaplig demokratiforskning är ett synnerligen angeläget forskningsområde med stor potential för framtiden.

Även insatser inom andra politikområden bidrar direkt eller indirekt till att öka medborgarnas deltagande i de politiska processerna. Detta gäller t.ex. insatser inom jämställdhets-, barn-, ungdoms-, handikapp-, storstads- och integrationspolitiken.

Såsom redovisats i skrivelsen Demokratipolitik är regeringens sammantagna bedömning att de statliga insatserna i flera avseenden har stärkt medborgarnas möjligheter till deltagande i den politiska processen.

Vidare har andra aktörer än staten viktiga roller för att måloppfyllelsen skall uppnås.

3.8 Resultat för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning

3.8.1 Resultat

Målet för verksamhetsområdet Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning är att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

Genom sin tillsynsverksamhet, bevakning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området, reglering av skadestånd och andra ersättningsanspråk mot staten samt genom sina övriga funktioner bidrar Justitiekanslern till att målen uppfylls.

Datainspektionen bidrar också till att målen uppfylls genom att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet inte kränks och för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

En utförligare resultatredovisning sker under avsnittet Budgetförslag.

3.9 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2003 avseende Justitiekanslern.

Av revisionsberättelsen för Datainspektionen framgår att Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen är i allt väsentligt rättvisande. Detsamma gäller för Valmyndighetens årsredovisning.

3.10 Budgetförslag

3.10.1 46:1 Allmänna val och demokrati

Tabell 3.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	29 160	Anslags-sparande	6 132
2004	Anslag	233 900 ¹	Utgifts-prognos	184 722
2005	Förslag	18 200		
2006	Beräknat	281 200		
2007	Beräknat	25 200		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med val. Vidare ingår Vetenskapsrådets satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning.

Anslagsbelastningen beror till största delen på vilka val som hålls under året. Under 2004 har val till Europaparlamentet genomförts. Anslaget har under 2004 även använts för en särskild demokratisatsning om 12 miljoner kronor (inklusive anslagssparande från 2003) samt till riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet om sammanlagt 20 miljoner kronor. Skillnaden mellan anslagens nivå för 2004 och utgiftsprognosen förklaras främst av att ersättningen till Posten Sverige AB kommer att bli lägre än tidigare beräknat, då poströstningen minskade i jämförelse med tidigare val.

Av 2003 års anslagssparande om 6,1 miljoner kronor har 2,1 miljoner dragits in.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 2005 skall uppgå till 18 200 000 kronor. Från och med 2005 tillförs anslaget 200 000 kronor från anslaget 45:1 *Sametinget*. Överföringen avser kostnader för Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbottens län i samband med sametingsvalen.

För 2006 beräknas anslaget uppgå till 281 200 000 kronor för genomförandet av allmänna val. Av dessa avsätts 10 000 000 kronor för en ny demokratisatsning, i vilken ingår bl.a. insatser för att stimulera ett ökat valdeltagande i de allmänna valen.

För 2007 beräknas anslaget uppgå till 25 200 000 kronor.

Tabell 3.3 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	235 000	235 000	235 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	- 108 000	155 000	155 000
Överföring till/från andra anslag	- 13 800	- 13 800	- 13 800
Övrigt	- 95 000	- 95 000	- 351 000
Förslag/beräknat anslag	18 200	281 200	25 200

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.10.2 46:2 Justitiekanslern

Tabell 3.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	15 777	Anslags-sparande	1 420
2004	Anslag	17 252 ¹	Utgifts-prognos	17 665
2005	Förslag	18 311		
2006	Beräknat	18 456 ²		
2007	Beräknat	18 760 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 18 311 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 311 tkr i 2005 års prisnivå.

Justitiekanslern är regeringens högste ombudsman. Justitiekanslerns främsta uppgifter är att utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen, att bevaka statens rätt i rättegångar, att svara för statens skadereglering, att vara regeringens juridiske rådgivare samt att vara åklagare i mål rörande tryck- och yttrandefrihetsbrott. Justitiekanslern utövar också tillsyn över advokatväsendet och har vissa uppgifter enligt lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Dessutom företräder Justitiekanslern svenska staten i den Internationella oljeskadefonden.

Justitiekanslerns övergripande mål är att värna integriteten, yttrandefriheten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. Justitiekanslern skall i sin tillsynsverksamhet bidra till en fortsatt hög kvalitet inom den offentliga verksamheten, inom sin skaderegleringsverksamhet se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmännas intresse sätts åt sidan samt på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden bidra till en effektiv och rättssäker rättstillämpning och lagföring. Därutöver kommer regeringen under hösten att i en proposition till riksdagen föreslå att Justitiekanslern skall ta över den rätt som Domstolsverket har när det gäller att, för statens räkning, överklaga beslut om rättshjälp och ersättning till rättsliga biträden (den s.k. talerätten).

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Justitiekanslern har under 2003 bedrivit tillsyn över den offentliga verksamheten bl.a. genom sin inspektionsverksamhet. Tre inspektioner har utförts under året. Myndigheterna som inspek-

terades bedömdes fungera väl men Justitiekanslern gjorde vissa uttalanden om omständigheter som kunde förbättras. Kontrollen av myndigheters ärendeförteckningar har utökats under året. För att verka för ett starkt förtroende för advokatväsendet har Justitiekanslern granskat beslut som advokatsamfundet fattat i disciplinärenden. Av det totala antalet ärenden som inkom till myndigheten under 2003 utgjorde tillsynsärendena cirka 20 procent. Kritik har uttalats i 15 ärenden vilket motsvarar cirka tre procent av de avgjorda ärendena.

Arbetet med att värna tryck- och yttrandefriheten har fortgått under året. Under den senaste tioårsperioden har antalet ärenden inom denna kategori ökat med drygt 30 procent och även under 2003 ökade antalet inkomna ärenden. Knappt hälften av de inkomna ärendena avsåg brottet hets mot folkgrupp. Under året inleddes 12 förundersökningar varav sju avsåg brottet hets mot folkgrupp. Åtal väcktes i tre ärenden. Det stora flertalet anmälningar om hets mot folkgrupp föranleder inte någon åtgärd från Justitiekanslerns sida, främst för att de anmälda yttrandena inte bedöms vara brottsliga eller för att Justitiekanslern inte är behörig åklagare.

Skadeståndsärendena utgjorde även under 2003 den dominerande ärendegruppen, knappt hälften av de ärenden som inkom till Justitiekanslern avsåg skadestånd. Drygt hälften av de inkomna skadeståndsärendena gällde begäran om ersättning från personer som varit frihetsberövade. Ersättningsanspråket bifölls helt eller delvis i drygt 90 procent av ärendena. Det hör till undantagen att den som fått sitt ärende prövat av Justitiekanslern driver frågan vidare till domstol vilket talar för en hög acceptans av Justitiekanslerns beslut. Här bör nämnas att Justitiekanslerns prövning av skadeståndsanspråk som grundas på påståenden om fel eller försummelse i statlig verksamhet också innefattar ett mått av tillsyn. Ett beslut om att ersättning skall utgå i ett sådant ärende innebär vanligtvis, direkt eller indirekt, att berörda myndigheter kritiseras.

Knappt hälften av skadeståndsärendena avser skadestånd enligt skadeståndslagen. Under året har 23 rättegångar avseende skadestånd enligt skadeståndslagen avslutats. I en av dessa har förlikning träffats, i de resterande 22 fallen har käromålen ogillats.

Den genomsnittliga handläggningstiden för skadeståndsärenden har ökat något under 2003 från cirka 4,5 månader till 5 månader.

Justitiekanslerns verksamhet i domstol bedrivs i allt högre grad av Justitiekanslerns egen personal i stället för av anlidade externa advokater. Denna ordning innebär att verksamheten totalt sett blir mindre kostsam.

Inom området integritet har Justitiekanslern under året arbetat med att stabilisera praxis och driva fram prejudikat.

Ett antal ärenden med EG-rättslig anknytning har kommit in till Justitiekanslern under året. Flertalet ärenden har detta år avsett ersättning med anledning av felaktiga krav på avgaskkontroller.

Totalt sett har antalet inkomna ärenden hos Justitiekanslern ökat med elva procent mellan 2002 och 2003. Ökningen hänför sig framför allt till ärenden om allmän kameraövervakning. En förklaring till ökningen är att antalet ansökningar till länsstyrelserna om tillstånd till allmän kameraövervakning har ökat.

Justitiekanslern har under 2003, liksom tidigare år, prioriterat avgörandet av äldre ärenden. Detta verksamhetsår har Justitiekanslern trots denna satsning kunnat vända utvecklingen av ett ökande antal ärenden i balans, ärendebalanserna har minskat med cirka åtta procent under året. Tre skadeståndsärenden och ett tillsynsärende som avser klagomål eller anspråk från enskilda var äldre än två år vid utgången av 2003. Avarbetningen av gamla ärenden kommer att prioriteras ytterligare under 2004.

Justitiekanslern har upprättat en risk- och sårbarhetsanalys i enlighet med förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Av redovisningen framgår att Justitiekanslern har en relativt god förmåga att klara verksamheten även i en kris-situation.

Justitiekanslern har redovisat sitt miljöledningsarbete enligt de riktlinjer som miljödepartementet lämnat. Myndigheten har vidtagit ytterligare åtgärder i arbetet med miljöledning.

Vid årsskiftet 2003/04 var 17 personer fast anställda hos Justitiekanslern, dessutom tjänstgjorde en notarie på myndigheten. Fördelningen av män ock kvinnor inom myndigheten är jämn.

Analys och slutsatser

Justitiekanslern är regeringens ombudsman och har till uppgift att värna grundläggande demokratiska värden och rättigheter för den enskilde.

Justitiekanslern har därför en central och speciell roll inom statsförvaltningen. Inom myndigheten finns en gedigen juridisk kompetens och bl.a. genom sin tillsynsverksamhet får Justitiekanslern en god överblick över myndigheternas verksamhet. Justitiekanslerns verksamhet är i allt väsentligt författningsreglerad och styrs i stor utsträckning av de anmälningar m.m. som inkommer från enskilda, polis- och åklagarmyndigheter. Myndigheten har därför svårt att själv påverka arbetsbördan.

Under 2003 har Justitiekanslern i huvudsak uppfyllt de mål som regeringen har satt upp för verksamheten. Regeringen ser positivt på Justitiekanslerns arbete för att värna integriteten, yttrandefriheten och rättsäkerheten i den offentliga verksamheten. Det är angeläget att ingripanden på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området kan prioriteras, exempelvis när det gäller brottet hets mot folkgrupp. Dessa ärenden kräver inte sällan omedelbara och resurskrävande insatser. Beträffande Justitiekanslerns skadereglerande verksamhet är det en stor fördel, för den som anser sig ha blivit felbehandlad i statlig verksamhet, att vid sidan av domstolarna ha tillgång till en ordning som på ett förhållandevis enkelt och billigt sätt möjliggör en kvalificerad och effektiv prövning av ersättningsanspråk. Samtidigt får Justitiekanslern genom denna verksamhet kunskap om förhållanden inom förvaltningen som väl kompletterar Justitiekanslerns tillsynsfunktion.

Justitiekanslern har i det närmaste uppfyllt målet att ärenden som avser klagomål från enskilda och som inte förs till rättegång bör vara avslutade inom två år från det att de kom in till myndigheten. Fyra ärenden var äldre än två år vid utgången av 2003. Målet att minska antalet ärenden i balans har uppfyllts.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att Justitiekanslern har visat ett bra resultat under 2003.

Med anledning av det förhållandevis stora anslagssparande som Justitiekanslern uppvisade vid 2003 års utgång föreslår regeringen på tilläggsbudget i samband med denna proposition att myndighetens anslag för 2004 minskas med 922 000 kronor.

För uppdraget att representera Sverige i den internationella oljeskadefonden får Justitiekanslern ersättning efter rekvisition med 150 000 kronor per år. För finansiering av den från Domstolsverket övertagna uppgiften att bevaka och

överklaga rättshjälpsbeslut förs 1 900 000 kronor från anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* till anslaget 46:2 *Justitiekanslern* på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen för 2005. Den föreslagna överföringen förutsätter riksdagens godkännande av regeringens kommande proposition. Som kompensation för beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader räknas anslaget upp med 137 000 kronor. Regeringen föreslår därmed att Justitiekanslerns anslag för 2005 fastställs till 18 311 000 kronor. Åren 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 18 456 000 respektive 18 760 000 kronor.

Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:2 Justitiekanslern

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	18 174	18 174	18 174
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	137	282	586
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	18 311	18 456	18 760

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.3 46:3 Datainspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
År	Slagslag	Belopp	Notering
2003	Utfall	29 358	Anslags-sparande
2004	Anslag	31 076 ¹	Utgifts-prognos
2005	Förslag	31 117	
2006	Beräknat	31 346 ²	
2007	Beräknat	31 858 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 31 117 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 117 tkr i 2005 års prisnivå.

Datainspektionen är central förvaltningsmyndighet med uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Regeringen har beslutat att hela det ingående anslagssparandet får disponeras av Datainspektionen.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Datainspektionens verksamhet var under år 2004 indelad i tre verksamhetsgrenar

- Tillsyn över behandlingen av personuppgifter (datalagen och personuppgiftslagen)
- Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten (kreditupplysnings- och inkassolagen)
- Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet (Europol-, Schengen- och CIS-konventionerna)

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Under 2003 har 300 inspektioner inletts vilket är en ökning med 50 jämfört med 2002. Vid de temainspektioner som genomförts har brister bl.a. konstaterats när det gäller behandlingen av personuppgifter om kunder vid elektronisk handel och om arbetstagares internetanvändning och privata e-post. Uppföljande inspektioner inom genforsknigen har visat en förbättring jämfört med vad som framkom vid temainspektionen 2002.

Det har under 2003 kommit in 421 klagomål som gäller personuppgiftslagen jämfört med 406 året innan. I likhet med 2002 har klagomålen till stor del rört direktadresserad reklam och publicering av personuppgifter på Internet.

Informationsverksamheten har i första hand koncentrerats på utbildning av personuppgiftsombud. Efterfrågan på utbildning och information från inspektionen är stor. Genomförda seminarier har utvärderats och 91,4 procent av deltagarna anser att utbildningen uppfyllt deras förväntningar. Inspektionens webbplats och telefonservice används för att föra ut information och besvara frågor. Under året har webbplatsen förbättrats så att den bättre svarar mot de krav som ställs på en 24-timmarsmyndighet.

Under året har 331 nya anmälningar gjorts av personuppgiftsombud, vilket är betydligt färre

än 2002 när det kom in 888 anmälningar. Vid årets slut hade totalt 5324 personuppgiftsansvariga anmält ombud. Systemet med personuppgiftsombud har enligt inspektionen fungerat utmärkt.

Ett av målen inom verksamhetsgrenen har under året varit att inspektionen skulle arbeta aktivt för att det kommer till stånd en ökad självreglering genom bl.a. branschöverenskommelser. Datainspektionen har informerat 25 organisationer om möjligheten till branschöverenskommelser, men intresset var enligt inspektionen lågt och några nya branschöverenskommelser har inte kommit till stånd under året. Enligt inspektionen har det visat sig att branschöverenskommelser inte passar alla branscher. En överenskommelse kräver också en betydande arbetsinsats. Den måste därför bygga på ett intresse från branschen och ge ett mervärde utöver reglerna i personuppgiftslagen.

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten

Under 2003 har 33 tillsynsärenden inom kreditupplysning inletts och 30 avgjorts. Ärendebalansen har under året ökat från 14 till 17 ärenden. Allmänhetens klagomål handlar, liksom tidigare, i första hand om missvisande uppgifter i kreditupplysningsregistren och personupplysningar som beställts utan att det finns något legitimt behov. I de flesta fall har kreditupplysningsföretagen rättat till felen och några vidare åtgärder från inspektionen har inte blivit aktuella.

Kreditupplysningsverksamheten har under 2000–2001 granskats av Datainspektionen och Finansinspektionen i ett gemensamt projekt. Datainspektionen har gjort en uppföljning av åtgärdskraven i den gemensamma rapporten och har därvid särskilt granskat rättelserutinerna vid kronofogdemyndigheterna och de myndigheter som lämnar uppgifter till Skatteverket och kronofogdemyndigheternas utsködningsregister.

En ny tillståndsansökning har under året inkommit och avslagits och femton företag har för närvarande rätt att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige.

I ett avgörande i ett tillsynsärende har Regeringsrätten (RÅ 2003 ref. 30) slagit fast att kreditupplysningslagens bestämmelser om krav på legitimt behov och omfrågningskopia inte kunde göras gällande på en verksamhet som ett bolag

bedrev och som omfattades av grundlagsskyddet i den s.k. databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Inom Justitiedepartementet pågår en översyn av bl.a. förhållandet mellan kreditupplysningslagen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Under året kom det in 81 klagomål vilket är en minskning med 36 procent sedan ”rekordåret” 2000. I de fall utredning visat att fel hade begåtts har kreditupplysningsföretagen anmodats att vidta rättelse.

Inom inkassoområdet har under året 161 tillsynsärenden inletts, varav 25 fältinspektioner. 156 ärenden har avgjorts. Ärendebalansen har ökat från 12 till 17 ärenden. En stor del av inspektionerna har kunnat avslutas utan anmärkning. Bristande tillgänglighet hos inkassobolagen är fortfarande vanligt förekommande, särskilt när det gäller krav som framställts på grund av uppkopplingar till betaltjänster på Internet.

Datainspektionen har vid alla inspektioner undersökt hur preskriberade fordringar handläggs med anledning av att Högsta domstolen avgjort en fråga om återupplivande av fordran. De bolag som inspekterats har varit medvetna om domen och till största delen gallrat de fordringar som träffades av beslutet. Det finns dock en liten del uppgifter kvar i olika gäldenärsregister som gäller preskriberade fordringar.

Antalet klagomål har 2003 ökat markant till 750 jämfört med 224 år 2002. Alla som klagar får svar av Datainspektionen. De många nya klagomålen avser modemuppkopplingar mot betalsidor där gäldenärerna påstår att de inte träffat avtal om sådan uppkoppling och ibland inte ens varit uppkopplade. Vid kritik mot indrivaren meddelar Datainspektionen sin uppfattning om hur indrivningen skall utföras för att tillgodose kraven på god inkassosed. Datainspektionen har också från kronofogdemyndigheten uppmärksamats på att grunden för fordran som inkommer dit ofta är bristfällig, särskilt vid hantering via filer från uppdragsgivare till inkassobolag.

Tillsyn över personregister inom polis- och tull-samarbetet

Datainspektionen har kontrollerat den behandling av personuppgifter som utförs i det nationella Schengen-registret (N-SIS) av Sirenekontoret vid Rikspolisstyrelsen. Inspektionen har också kontrollerat den behandling av person-

uppgifter som utförs av den nationella Europol-enheten vid Rikspolisstyrelsen. Inspektionerna, som utförts med besök på plats, har ännu inte avslutats. Datainspektionen har under 2003 handlagt en förhandskontroll som rör behandling av personuppgifter i samband med det internationella tullsamarbetet. Någon inspektion av personuppgiftsbehandlingen i tullinformationssystemet (TIS) har inte utförts under året.

Slutsatser

Datainspektionen har redovisat resultaten i enlighet med de återrapporteringskrav som angetts. Någon grund för att konstatera att angivna mål inte skulle ha uppnåtts föreligger inte. Mål och återrapporteringskrav utvecklas successivt så att ökad tonvikt läggs vid analyser och bedömningar av de samlade effekterna av verksamheten. De nuvarande allmänna målen behöver också kompletteras med uppföljningsbara produktionsmål som tydligare anger vilka insatser som bör prioriteras under det aktuella budgetåret.

Regeringen har i regleringsbrev för 2003 uppdragit åt Datainspektionen att utarbeta en samlad strategi för sin tillsyns- och informationsverksamhet och utforma ett ändamålsenligt system för verksamhetsplanering och uppföljning. Inspektionen skulle särskilt överväga hur arbetet med omvärldsanalyser, utveckling av tillsynsmetoderna och kompetensförsörjningen kan förstärkas.

En redovisning av genomförda åtgärder har lämnas i årsredovisningen för 2003. Enligt redovisningen har inspektionen utarbetat ett system för verksamhetsplanering och uppföljning, som bl.a. innebär att en strategi skall tas fram och beslutas för ett år i taget. Resultat av olika arbetsuppgifter skall dokumenteras enhetligt löpande under verksamhetsåret så att man genom s.k. verksamhetsmatriser skall kunna analysera sambandet mellan de olika arbetsinsatserna och deras resultat. Under 2004 pågår försök med att tillämpa metoden med verksamhetsmatriser på klagomålsärenden avseende PuL. Inspektionen har också tagit fram strategier för tillsyns- och informationsverksamheterna avseende år 2004.

Regeringen ser det som angeläget att inspektionen fullföljer det arbete som inletts med att utveckla en samlad verksamhetsstrategi och ändamålsenliga system för verksamhetsplanering och uppföljning för att därigenom ge ett bättre

underlag såväl för regeringens styrning som för myndighetens ledning.

I enlighet med regeringens uppdrag i regleringsbrev för 2003 har Datainspektionen utrett och lämnat förslag till utformningen av ett avgiftssystem för inspektionens tillståndsgivning och tillsyn inom kreditupplysnings- och inkasso-verksamheten.

Datainspektionens utredning visar att den verksamhet som är möjlig att avgiftsfinansiera endast motsvarar en helårsarbetskraft eller 1,2 miljoner kronor inklusive gemensamma kostnader. Vidare är det enligt inspektionen svårt att särskilja den tillsyn som sker enligt inkasso- och kreditupplysningslagen från den som sker enligt PuL, eftersom den görs vid de berörda företagen vid samma tillfällen. Därtill kommer att inspektionen skulle behöva bygga upp en ny avgiftsadministration, vars kostnader inte närmare beräknats i utredningen.

Regeringen finner därför att övervägande skäl talar för att inte införa någon avgiftsfinansiering av denna verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2005 uppgår till 31 117 000 kronor. För 2006 och 2007 har anslaget beräknats till 31 346 000 respektive 31 858 000 kronor.

Tabell 3.7 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:3 Datainspektionen

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	31 076	31 076	31 076
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	41	270	782
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	31 117	31 346	31 858

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.4 46:4 Svensk författningssamling

Tabell 3.8 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2003	Utfall	690	Anslags-sparande	160
2004	Anslag	850 ¹	Utgifts-prognos	834
2005	Förslag	850		
2006	Beräknat	850		
2007	Beräknat	850		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Regeringens överväganden

Avtalet för tryckning, försäljning och distribution av SFS löper ut den 1 januari 2005. Upphandling av denna tjänst pågår för närvarande. Kostnaderna bedöms ligga på ungefär samma nivå som tidigare.

Regeringen föreslår att anslaget för 2005 fastställs till 850 000 kronor. För åren 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 850 000 kronor respektive 850 000 kronor.

3.10.5 46:5 Valmyndigheten

Tabell 3.9 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2003	Utfall	10 601	Anslags-sparande	1 672
2004	Anslag	13 570 ¹	Utgifts-prognos	14 992
2005	Förslag	13 712		
2006	Beräknat	13 842 ²		
2007	Beräknat	14 076 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 13 712 tkr i 2005 års prismetod.

³ Motsvarar 13 712 tkr i 2005 års prismetod.

Under anslaget anvisas medel för Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstningar.

Anslagssparandet för 2003 uppgick till 1,7 miljoner kronor. Valmyndigheten har fått disponera hela anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 2005 skall uppgå till 13 712 000 kronor.

För 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 13 842 000 kronor respektive 14 076 000 kronor.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 46:5 Valmyndigheten

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	13 570	13 570	13 570
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	142	272	506
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	13 712	13 842	14 076

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4 Politikområde Mediepolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Politikområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid. I den del av budgetpropositionen som behandlar det senare utgiftsområdet återfinns en mer utförlig beskrivning och analys av politikområdet.

4.2 Budgetförslag

4.2.1 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	5 541	1	
2004	6 234		6 119
2005	Förslag	6 317	
2006	Beräknat	6 384 ¹	
2007	Beräknat	6 493 ¹	

¹ Motsvarar 6 317 tkr i 2005 års prisnivå.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Tabell 4.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	6 234	6 234	6 234
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	83	150	259
Förslag/beräknat anslag	6 317	6 384	6 493

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 6 317 000 kronor anvisas under anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 6 384 000 kronor respektive 6 493 000 kronor.

4.2.2 27:2 Presstöd

Tabell 4.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	510 401	65 886	
2004	Anslag		538 024
2005	Förslag	485 029	
2006	Beräknat	510 029	
2007	Beräknat	510 029	

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524), förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd och förordningen

(2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Pressstöd enligt presstödsförordningen lämnas i form av driftstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor. Regeringen har beslutat om indragning med 10 miljoner kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Från 2003 har anslaget tillfälligt minskats med 1 miljon kronor för omprioriteringar inom medieområdet. Dessa medel föreslås återföras till anslaget från 2005. Regeringen föreslår att 25 miljoner kronor överförs till anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* under 2005 för finansiering av nya radiotidningsmottagare.

Tabell 4.4 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:2 Presstöd

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	509 029	509 029	509 029
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	- 24 000	1 000	1 000
Förslag/beräknat anslag	485 029	510 029	510 029

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 485 029 000 kronor anvisas under anslaget 27:2 *Presstöd* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 510 029 000 kronor respektive 510 029 000 kronor.

4.2.3 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tabell 4.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2003	Utfall	133 462		11 234
2004	Anslag	127 300	Utgifts-prognos	128 155
2005	Förslag	152 300		
2006	Beräknat	127 300		
2007	Beräknat	127 300		

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

I enlighet med vad som anförts under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, Politikområde 27 Mediepolitik (avsnitt 5.4 Politikens inriktning) samt ovan under avsnitt 4.2.2 föreslås att anslaget tillförs 25 miljoner kronor under 2005 för finansiering av nya radiotidningsmottagare. Förslaget finansieras genom att motsvarande belopp överförs från anslaget 27:2 *Presstöd*.

Tabell 4.6 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	127 300	127 300	127 300
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	25 000	0	0
Förslag/beräknat anslag	152 300	127 300	127 300

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 152 300 000 kronor anvisas under anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 127 300 000 kronor respektive 127 300 000 kronor.

4.2.4 27:4 Radio- och TV-verket

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2003	Utfall	12 685		476
2004	Anslag	12 585	Utgifts-prognos	12 829
2005	Förslag	11 709		
2006	Beräknat	11 843 ¹		
2007	Beräknat	12 050 ¹		

¹ Motsvarar 11 709 tkr i 2005 års prisnivå.

Radio- och TV-verket skall besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Regeringens överväganden

Under 2003 och 2004 tilldelades Radio- och TV-verket 1 miljon kronor årligen för ett tvåårigt

regeringsuppdrag till Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige. Eftersom uppdraget kommer att slutföras under 2004 minskas anslaget med motsvarande belopp.

Tabell 4.8 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:4 Radio- och TV-verket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	12 585	12 585	12 585
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	160	306	531
Beslut	- 1 036	- 1 048	-1 066
Förslag/beräknat anslag	11 709	11 843	12 050

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 11 709 000 kronor anvisas under anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 11 843 000 kronor respektive 12 050 000 kronor.

4.2.5 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	568
2003	9 304		
2004	Anslag	9 568	Utgifts-prognos
2005	Förslag	9 702	
2006	Beräknat	9 790 ¹	
2007	Beräknat	9 954 ¹	

¹ Motsvarar 9 702 tkr i 2005 års prisnivå.

Granskningsnämnden för radio och TV skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretag följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i

utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ. Ett mål för nämnden är att öka kunskapen hos allmänheten om gällande regelsystem och om nämndens verksamhet och praxis. Nämnden har också i uppdrag att rapportera till regeringen om radio- och TV-företagens programverksamhet.

Regeringens överväganden

Granskningsnämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradio-kontot till statsbudgetens inkomstsida. För 2005 föreslås att 6 489 000 kronor delfinansierar nämndens verksamhet (se utgiftsområde 17, avsnitt 5.8.5).

Antalet anmälningar till Granskningsnämnden ligger på en fortsatt hög nivå. Regeringen uttalade i budgetpropositionen för 2004 sin avsikt att använda 400 000 kronor årligen av det under utgiftsområde 17 uppförda anslaget 27:3 *Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete* för att förstärka Granskningsnämnden under perioden 2004–2006. Det är sannolikt att det behovet kvarstår även 2007.

Tabell 4.10 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	9 568	9 568	9 568
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	134	222	386
Förslag/beräknat anslag	9 702	9 790	9 954

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 702 000 kronor anvisas under anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 9 790 000 kronor respektive 9 954 000 kronor.

5 Politikområde Samepolitik

5.1 Budgetförslag

Anslaget 45:1 *Sametinget* redovisas inom utgiftsområde 1 men verksamheten ingår i politikområdet Samepolitik inom Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

5.1.1 45:1 Sametinget

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	17 703	Anslags- sparande	1 465
2004	Anslag	17 265 ¹	Utgifts- prognos	16 969
2005	Förslag	22 029		
2006	Beräknat	20 779 ²		
2007	Beräknat	21 142 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 20 546 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 546 tkr i 2005 års prisnivå.

Sametinget är en förvaltningsmyndighet samtidigt som det är ett samiskt folkvalt organ med val vart fjärde år. Sametinget inledde sin verksamhet 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen att Sametinget skall verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamhet och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas.

Sametinget beslutar om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder det samiska språk-

arbetet och arbetet med EU-stöd för samiska program inom Mål 1 och Interreg III A.

Regeringens överväganden

Regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande inom områden där detta är möjligt och med beaktande av resultatet pågående och nyligen avslutade utredningar.

Sametinget har fått regeringens uppdrag att utveckla och etablera ett nationellt informationscentrum om samisk kultur. Centrumet skall vara etablerat i början på 2005. Avsikten är att detta skall vara den långsiktiga och bestående fortsättningen på regeringens informationssatsning om samer och samisk kultur som pågått i fyra år och som avslutas under 2004. Sametingets anslag föreslås ökas med 3 000 000 kronor för denna verksamhet.

Efter förslag i regeringens proposition 2003/04:86 om ändringar i sametingslagen m.m. (1992:1433), har lagen ändrats när det gäller valfrågor. Ändringarna trädde i kraft 1 juli 2004 och innebär bl. a. att arbetet med valet till Sametinget delas mellan Sametinget, Valmyndigheten och länsstyrelsen i det län där Sametinget har sitt säte samt att en överföring om 200 000 kr sker från anslaget 45:1 *Sametinget* till anslag 46:1 *Allmänna val och demokrati* från och med år 2005. Överföringen avser kostnader för Valmyndighetens och Länsstyrelsen i Norrbottens läns arbete med sametingsvalen.

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande Rennäringspolitiska kommitténs och Sametingsutredningens förslag. Förslagen innebär bl.a. att Sametinget skall överta arbetsuppgifter

och resurser från länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och från Statens Jordbruksverk. Ett arbete pågår för att organisera om Sametingets kansli enligt förslag i en utredning som Ekonomistyrningsverket gjort på uppdrag av Sametinget. Regeringen bedömer att innan denna omorganisation är klar kan någon överföring av ytterligare arbetsuppgifter inte komma ifråga. Denna omorganisation beräknas medföra en engångskostnad på 1 500 000 kronor och genomförs under första halvan av år 2005.

Tabell 5.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 45:1 Sametinget

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	17 665	17 665	17 665
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	64	265	578
Beslut	4 500	3 051	3 104
Överföring till/från andra anslag	-200	-202	-206
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	22 029	20 779	21 142

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

6 Anslag som inte ingår i något politikområde

6.1 Omfattning

Följande anslag inom utgiftsområde 1 ingår inte i något politikområde:

- 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten*
- 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.*
- 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*

- 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen*
- 90:5 *Regeringskansliet m.m.*
- 90:6 *Stöd till politiska partier*
- 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*

Riksdagens verksamhet och anslag presenteras samlat. Därefter hanteras övriga anslag separat.

6.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling för anslag som inte ingår i något politikområde

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Anslag 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	633,5	634,3	652,3	725,3	768,1	777,7
Anslag 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	487,8	556,9	553,7	569,6	579,7	588,8
Anslag 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	52,9	58,2	57,9	60,6	61,1	62,1
Delsumma för riksdagens anslag	1 174,2	1 249,4	1 263,9	1 355,5	1 408,9	1 428,6
Anslag 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	92,0	94,9	94,4	96,2	97,7	99,5
Anslag 90:5 Regeringskansliet m.m.	5 032,7	5 446,1	5 310,0	5 436,2	5 502,6	5 598,6
Anslag 90:6 Stöd till politiska partier	139,7	156,2	165,0	170,2	170,2	170,2
Anslag 90:7 Expertgruppen för EU-frågor	10,2	10,3	10,1	12,9	13,0	13,3
Totalt för anslag som inte ingår i något politikområde	6 448,8	6 956,9	6 843,4	7 071,0	7 192,4	7 310,2

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

6.3 Riksdagen och dess ombudsmän

6.3.1 Omfattning

Riksdagens budget inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt riksdagsförvaltningen, dels Riksdagens ombudsmän.

6.3.2 Mål

Utgångspunkter för riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Övergripande mål för riksdagsförvaltningen

Målet för riksdagsförvaltningen är att skapa goda förutsättningar för att riksdagen skall kunna uppfylla sina konstitutionella och demokratiska uppgifter samt sina internationella åtaganden.

Verksamhetsmål

- Beslutsprocess: Riksdagsförvaltningen skall med hög kompetens säkerställa att riksdagen kan fullgöra sina uppgifter enligt regeringsformen och riksdagsordningen.

- Service och förvaltning: Riksdagsförvaltningen skall – inom givna ramar och bestämmelser – tillhandahålla resurser och service av hög kvalitet till ledamöternas, kammarens, utskottens och förvaltningens verksamheter samt till partigrupperna och deras kanslier.
- Information: Riksdagsförvaltningen skall bidra till att skapa öppenhet och tillgänglighet i riksdagsarbetet och genom aktiv information verka för att intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete ökar.
- Internationell verksamhet: Riksdagsförvaltningen skall göra det möjligt för riksdagen att aktivt möta de krav som det internationella samarbetet och internationella åtaganden medför.

6.3.3 Resultatbedömning

Resultat

Beslutsprocess respektive Service och förvaltning

Riksdagens verksamhet har kunnat bedrivas i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och gällande praxis. Riksdagsförvaltningens stöd till riksdagsarbetet har syftat till att tillse att nödvändiga beslut fattas i rätt tid med fullgott underlag samt att skapa en rimlig arbetsbelastning och att ge utrymme för oförutsedda aktiviteter.

Verksamhetens omfattning belyses av följande sammanställning avseende åren 1998/99-2002/03.

Tabell 6.2 Ärendevolym i kammaren

	2002/03	2001/02	2000/01	1999/00	1998/99
Antal interpellationer	417	497	457	416	370
Antal skriftliga frågor	1 375	1 643	1 698	1 418	911
Antal propositioner och skrivelser	151	189	151	149	147
Antal motioner	3 538	4 231	3 675	3 211	2 513
Antal kammarsammanträden*	123	126	127	129	*
Antal plenitimmar	551	652	652	615	524
Antal voteringar	835	1 059	843	844	792

* Uppgifter saknas för 1998/99. Källa: Kammarkansliet

Antalet offentliga utskottsutfrågningar 2002/03 uppgick till 28, eller 4 utfrågningar fler än vid riksmötet dessförinnan. Dessutom höll utskotten ett stort antal utfrågningar i anslutning till ordinarie sammanträden.

Information

Under 2003 ökade antalet besök på riksdagens webbplats med nära 800 000. Den fortlöpande mätning som görs visar att det vanligaste skälet till att återkomma till riksdagens webbplats är att besökaren anser att den innehåller intressant och relevant information.

Tabell 6.3 Riksdagens webbplats

	2003	2002
Antal besökare på		
www.riksdagen.se	4 748 971	3 958 188
Andel besökare som hittat vad de söker på webbplatsen	85%	80%

Källa: Informationsenheten

EMU-omröstningen i september 2003 betydde att antalet förfrågningar per telefon eller e-post till EU-upplysningen i stort sett fördubblades. Efterfrågan på EU-upplysningens övriga publikationer ökade också markant under året, också det en följd av folkomröstningen. Besöken på webbplatsens EU-sidor ökade med 75 procent jämfört med året innan.

En medveten satsning har gjorts under 2003 för att sprida information om riksdagen över hela landet, bl.a. har riksdagen tillsammans med stadsbiblioteken i Göteborg, Malmö och Sundsvall planerat riksdagshörnor med information om riksdagens arbete.

Internationell verksamhet

Under 2003 har riksdagens talman varit värd för en rad internationella besök och själv lett utrikes delegationsresor till flera länder. Riksdagens ledamöter och tjänstemän har också aktivt medverkat i det internationella parlamentariska arbetet i dess olika dimensioner och samarbetsformer.

Målen för riksdagsförvaltningens verksamhetsgrenar har i allt väsentligt uppnåtts.

Analys och slutsatser

Riksdagsförvaltningens totala kostnader ökade under 2003. Kostnadsökningen berodde till största delen på informationsåtgärder i samband med folkomröstningen om euron samt ett ökat internationellt engagemang. Kostnaderna för verksamhetsgrenarna beslutsprocessen samt service och förvaltning minskade däremot något jämfört med 2002.

Kostnader och deras fördelning på de olika verksamhetsgrenarna belyses i följande sammanställning.

Tabell 6.4 Verksamhetsgren, nettokostnad

	2003	2002
Beslutsprocessen	783,4	791,9
Service och förvaltning	128,7	153,7
Information till allmänheten	82,6	37,2
Internationell verksamhet	53,7	28,2
Transfereringar	276,4	274,2
Totalt	1 324,8	1 285,2

Anm. En ny redovisningsmodell med ny fördelningsnyckel togs i bruk 1 januari 2003. Merparten av intäkterna för riksdagstrycket har klassificerats som service och förvaltning fr.o.m. 2003.

Beslutsprocessen

Under riksmötet 2002/03 minskade ärendevolymlen i riksdagsarbetet, något som brukar ske efter ett val. Vid en jämförelse med valåren 1994 och 1998 har det dock skett en betydande ökning. En orsak härtill bedöms vara att de ökade resurserna för politiska sekreterare möjliggjort en större aktivitet för ledamöterna. Arbetsbelastningen är fortfarande ojämn över året.

Konstitutionsutskottet kommer under hösten 2004 att behandla riksdagsförvaltningens årsredovisningen för 2003. Vid behandlingen av årsredovisningen för 2002 (bet. 2003/04:KU1) hade utskottet inget att erinra.

6.3.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har bedömt riksdagsförvaltningens årsredovisning för räkenskapsåret 2003 som i allt väsentligt rättvisande.

6.3.5 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 6.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	633 479	Anslags-sparande	28 703
2003	Utfall	633 479	Anslags-sparande	28 703
2004	Anslag	634 265 ¹	Utgifts-prognos	652 343
2005	Förslag	725 298		
2006	Beräknat	768 097 ²		
2007	Beräknat	777 686 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

²Motsvarar 758 890 tkr i 2005 års prisnivå.

³Motsvarar 755 007 tkr i 2005 års prisnivå.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras t.ex. reseersättningar vid resor inom Sverige, kostnader för företagshälsovård och språkutbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I an-

slaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters data- och telekommunikation.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Ökningen av antalet politiska sekreterare

Riksdagen har vid behandlingen av 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273) beslutat att ökningen av antalet politiska sekreterare skall fortsätta. Genomförandet kommer att ske stegvis i takt med att lokalbehovet kan tillgodoses, med början den 1 september 2004 och vara avslutat den 31 december 2006. Riksdagen beslutade även att det månatliga beloppet per politisk sekreterare skall höjas till 46 000 kronor.

Följande utbyggnadstakt är beslutad:

- fr.o.m. den 1 september 2004 skall stöd utgå för sammanlagt 225 politiska sekreterare (motsvarande ett tillskott med 50,5 sekreterare),
- fr.o.m. den 1 juli 2005 skall stöd utgå för sammanlagt 335 politiska sekreterare (motsvarande ett tillskott med 110 sekreterare) och
- fr.o.m. den 1 juli 2006 skall stöd utgå för sammanlagt 349 politiska sekreterare (motsvarande ett tillskott med 14 sekreterare).

Kostnaderna ökar således både till följd av att antalet politiska sekreterare ökar och att månadsbeloppet höjs. Fullt utbyggd innebär reformen en sammanlagd kostnad för stödet till politiska sekreterare på ca 192 600 000 kronor, en ökning med ca 115 800 000 kronor jämfört med dagens nivå.

Ökade kostnader för riksdagens ledamöter

Bedömningen är att de nuvarande resurserna är otillräckliga och inte kan rymma den ordinarie regelstyrda verksamheten avseende bl.a. pensioner, inkomstgarantier, arvoden och inrikes resor.

Sammantaget innebär detta att anslaget behöver ökas med 23 000 000 kronor för att finansiera ökade kostnader för riksdagens ledamöter.

Härutöver behövs ytterligare 78 000 000 kronor för det ökade stödet i form av politiska sekreterare till riksdagens ledamöter 2005.

Förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett anslag på 725 298 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 768 097 000 respektive 777 686 000 kronor.

Tabell 6.6 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	618 265	618 265	618 265
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 033	13 607	24 785
Beslut	101 000	136 225	134 635
Överföring till/från andra anslag	-	-	-
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	725 298	768 097	777 686

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.3.6 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	487 755	20 210	
2004	Anslag 556 942 ¹		553 693
2005	Förslag 569 607		
2006	Beräknat 579 740 ²		
2007	Beräknat 588 841 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 573 266 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 572 294 tkr i 2005 års prisnivå.

Från anslaget finansieras riksdagens förvaltningskostnader i form av bl.a. löner, administration, hyreskostnader, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Ökningen av antalet politiska sekreterare

Riksdagen har vid behandlingen av 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/2004:273) beslutat att ökningen av antalet politiska sekreterare skall fortsätta.

De områden som finansieras av anslaget kommer att påverkas av att antalet politiska sekreterare ökar genom att bl.a. lokaler måste förhyras för att kunna ge utrymme för de nya politiska sekreterarna. Därutöver ökar också kostnaderna för IT-stöd, förbrukningsmateriel, kopiering och övrig service som lämnas till partigrupperna i riksdagen.

Ökad säkerhet

Hotbilden mot folkvalda har ökat under senare år. I första hand har ett antal allvarliga hot uppmärksammas som riktats mot lokalt verksamma politiker. Det förändrade scenariot påverkar även riksdagen och föranleder ett antal åtgärder för att säkerställa att riksdagens verksamhet kan bedrivas utan störningar.

Den höjda ambitionen inom säkerhetsområdet föranleder en kostnadsökning för riksdagsförvaltningen

Riksdagsstyrelsen har i förslaget inte kunnat beakta eventuella budgetmässiga konsekvenser av riksdagens ställningstagande till Riksdagskommitténs kommande förslag.

Information till allmänheten

På området information och kunskapsförsörjning fortsätter utvecklingen för att göra dokument och annan information tillgänglig i elektronisk form. Bättre sökmöjligheter och anpassningar till människor med särskilda behov ska underlätta för användarna att ta del av informationen. Vissa besparingar görs vad avser tidningen Från Riksdag och Departement (R&D).

Förslag

Riksdagsstyrelsen föreslår att ett anslag på 569 607 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 579 740 000 respektive 588 841 000 kronor.

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:3 Riksdagens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	540 642	540 642	540 642
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 965	13 149	22 798
Beslut	22 000	25 948	25 401
Förslag/beräknat anslag	569 607	579 740	588 841

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Investeringsplan

Det arbete som påbörjades 2004 med att säkra grundvattennivån under Helgeandsholmen kommer att fortsätta under 2005 med jetpelarskärmen samt med den nya dammen i Stallkanalen. Arbetena beräknas vara avslutade till sommaren 2006.

Projektet ny reservkraft för riksdagen innehåller kompletteringar och anslutning av ny reservkraft inom Östra och västra riksdagshuset i enlighet med den utredning som togs fram i februari 2003. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade under 2005.

Övriga anläggningstillgångar avser satsningar på säkerhets- och brandskyddet. Utöver detta sker investeringar i IT-utrustning

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner den investeringsplan som finns i tabell 6.9.

Investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Tabell 6.9 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Budget 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Anläggningstillgångar, övrigt	39,4	47,0	29,2	30,0	30,0
Anläggningstillgångar, fastigheter	63,0	75,0	63,3	65,0	65,0
Summa investeringar	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0
Lån i Riksgäldskontoret	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0
Summa finansiering	102,4	122,0	92,5	95,0	95,0

Låneram

Riksdagsförvaltningen har för 2004 låneramar i Riksgäldskontoret avseende investeringar i fastigheter och andra anläggningstillgångar på 300 000 000 respektive 150 000 000 kronor. Motsvarande låneramar behövs även för 2005. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2005 dels ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet inom en ram av högst 150 000 000 kronor, dels ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar inom en ram av högst 300 000 000 kronor.

6.3.7 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)

Tabell 6.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	52 886	Anslags- sparande	6 257
2004	Anslag	58 242 ¹	Utgifts- prognos	57 863
2005	Förslag	60 578		
2006	Beräknat	61 062 ²		
2007	Beräknat	62 069 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 60 578 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 60 578 tkr i 2005 års prisnivå.

Mål

JO:s uppgifter

JO har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar. Ombudsmännens tillsyn bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar, som ombudsmännen finner påkallade.

Verksamhetsmål

Mål har satts upp för klagomålsprövningen, inspektionsverksamheten och den övriga initiativ-

verksamheten samt den internationella verksamheten.

Klagomålsprövning: Målet är att med bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen. Härvid skall särskild vikt läggas på att minska ärendebalanserna och förkorta den genomsnittliga handläggningstiden eller åtminstone hålla den på oförändrad nivå.

Inspektionsverksamheten: Målet är att inspektionsverksamhet och övrig initiativverksamhet, som har en betydelsefull rättssäkerhetsfrämjande effekt, skall bedrivas i större omfattning än under 2003, då antalet inspektioner på grund av resursknapphet var lägre än normalt.

Internationellt samarbete: Målet är att i omvärlden främja kunskapen om och förståelsen för konstitutionell kontroll genom parlamentariska ombudsmän.

Resultatbedömning

Resultat

Under 2003 nyregistrerades 5199 ärenden (varav 393 avsåg klagomål rörande en och samma sak), en ökning med 453 ärenden jämfört med kalenderåret 2002. Antalet avgjorda ärenden uppgick till 4888 (varav 393 avsåg klagomål rörande en och samma sak), vilket innebär en ökning med 197 jämfört med föregående år. De oavgjorda ärendena i balans var vid 2003 års utgång 1212, en ökning från föregående år med 311 ärenden.

Under 2003 har två åtal väckts, en anmälan gjorts för vidtagande av disciplinär åtgärd och 62 tillsynsärenden överlämnats till annan myndighet för prövning och avgörande.

Antalet administrativa ärenden har ökat från 336 ärenden 2002 till 352 ärenden 2003.

En fortsatt ökning sker vidare av JO:s internationella engagemang och kontakter.

JO har under 2003 sett över verksamheten för att finna effektivare och mera rationella metoder för ärendehantering, administration, information och service utan att eftersätta kraven på rättssäkerhet och på en bra arbetsmiljö. Bl.a. har ett arbete påbörjats med att förenkla hanteringen av avskrivningsärenden.

Analys och slutsatser

Under 2003 har JO kunnat fullgöra uppgifterna enligt instruktionen med bibehållen hög kvalitet i ärendehandläggningen och i inspektionsverksamheten. Verksamhetsmålen har dock inte uppnåtts vad gäller inspektionsverksamhetens omfattning och ärendebalansens storlek.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har bedömt JO:s årsredovisning för räkenskapsåret 2003 som i allt väsentligt rättvisande.

Budgetförslag

Från anslaget finansieras Riksdagens ombudsmäns (JO) förvaltningskostnader.

JO:s resursbehov styrs i huvudsak av klagomålstillströmningen och av omfattningen av initiativ- och inspektionsverksamhet, men också av ärendenas genomsnittliga svårighetsgrad och av den servicenivå som bör upprätthållas gentemot allmänheten och myndigheterna samt av lönekostnadsutvecklingen inom rättsväsendet. Viss betydelse har även omfattningen av ombudsmännens internationella kontakter och engagemang, bl.a. för spridning av Sveriges unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän. Vid medelsberäkningen har JO utgått ifrån att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden - bl.a. avseende ärendemängden - inte kommer att inträffa.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 2005 skall uppgå till 60 578 000 kronor. Åren 2006 och 2007 beräknas anslaget till 61 062 000 respektive 62 069 000 kronor.

Tabell 6.11 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen (JO)

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	59 742	59 742	59 742
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	836	1 320	2 327
Beslut	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	60 578	61 062	62 069

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.4 Övriga anslag

6.4.1 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 6.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	91 967	Anslags-sparande	1 266
2004	Anslag	94 874 ¹	Utgifts-prognos	94 398
2005	Förslag	96 162		
2006	Beräknat	97 665 ²		
2007	Beräknat	99 481 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 96 162 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 96 162 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor.

Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Stockholms slott är Konungens officiella residens och används för representation. Delar av slottet visas för allmänheten. En del av Drottningholms slott används av Konungen och hans familj som bostad och en annan del visas för allmänheten. I Ulriksdals slott har lokaler upplåtits till Världsnaturfonden. Slottet är även öppet för allmänheten och används bl.a. för utställningar. I anslutning till slottet finns en utställningslokal och det s.k. Orangeriet. Haga slott är upplåtet till regeringen som bostad för prominenta gäster från utlandet. Gripsholms slott utnyttjas som museum och för utställning av en del av svenska statens porträttsamling. Strömsholms slott och Tullgarns slott visas för allmänheten. Rosers-

bergs slott disponeras till större delen av Statens räddningsverk. De två översta våningarna i slottet har dock fått behålla sin ursprungliga karaktär och visas för allmänheten. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av Konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konsthantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet.

Verksamhetsberättelsen för år 2003 ger en bra överblick över de aktiviteter och åtgärder som har vidtagits för anslagsmedlen. Den visar bl.a. att den kungliga familjens program har varit fortsatt omfattande. Kungafamiljen har sammanlagt deltagit i drygt 400 arrangemang. Konungen själv har genomfört 318 officiella uppdrag, varav 196 tillsammans med Drottningen.

Utgående statsbesök har under året genomförts till Thailand, Rumänien och Finland. Inkommande statsbesök har genomförts från Tyskland och Jordanien. För planeringen och genomförandet svarade Hovmarskalksämberet tillsammans med UD.

Verksamhetsberättelsen visar också att aktiviteterna inom slottsstaten har varit höga. Ståthållarämbetet har vidtagit en rad åtgärder för att förbättra vård och underhåll av parkerna. Efter Fastighetsverkets renovering av Svanhuset på en av öarna i Drottningholmsparken har Ståthållarämbetet förbättrat skötseln av grönytorerna på ön. Etapp 1 av förnyelseprogrammet av lindalléerna och buxbomhäckarna på Drottningholm har också skötts av Ståthållarämbetet, liksom Naturreservatet Gripsholms hjorthage. Syftet med

naturreservatet är att bevara den biologiska mångfald som är knuten till de gamla träden, framför allt ek och lind. I reservatet finns det enda kvarvarande hjorthägnen inom ett kungligt slottsområde med djurgård. Skötsel av mark enligt den vårdplan, som upprättats, har i huvudsak genomförts. Renovering i några mer kostnadskrävande partier av hägnen har dock inte kunnat åtgärdas.

Ståthållarämbetet har successivt övertagit ansvaret för drift, övervakning och underhåll av säkerhetssystemen på Stockholms slott från Statens fastighetsverk, dock måste ytterligare åtgärder vidtas för att förbättra den yttre säkerheten. Säkerhetskontrollen vid in- och utpassering vid Stockholms slott behöver exempelvis förstärkas.

Husgerådskammaren har svarat för förvaltning, underhåll och vård av de kungliga slottens konstverk, möbler och andra inventarier. Ett stort antal konserveringsarbeten har genomförts, bl.a. ett stort antal stolar och soffor i Vita havet på Stockholms slott. På Drottningholms slott har arbeten påbörjats i Kinesiska salongen och i Hedvig Eleonoras paradängkammare. På Gripsholms slott har bl.a. arbeten utförts med prydnadsgardiner. På Tullgarns slott har stolar konserverats och klätts om.

Husgerådskammaren har också producerat och visat fyra utställningar under året, bl.a. Drottningens Akademi med anledning av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens 250-årsjubileum. Husgerådskammarens största externa engagemang har varit deltagandet, tillsammans med Nationalmuseum och Livrustkammaren, i utställningen Christina di Svezia som visades på Palazzo Ruspoli i Rom. Under året har den permanenta utställningen på Ulriksdals slott kompletterats och omarbetats.

Tillsammans med Ståthållarämbetet har Husgerådskammaren svarat för en omfattande visningsverksamhet. Sammanlagt har 2 045 guidade visningar genomförts. För skollediga barn har särskilda visningar och tipspromenader anordnats, bl.a. Slottet brinner och Gamla Borgen Tre Kronor. Ca 800 barn har deltagit i dessa aktiviteter.

För att effektivisera förvaltningen och göra kunskapen om samlingarna på de kungliga slotten mer tillgänglig pågår sedan flera år inskrivning av samlingarnas kataloger och dokumentation i en särskild databas. Databasen innehåller 70 000 poster, vilket i realiteten innebär 250 000

inventarier på de kungliga slotten. Huvudkatalogen är nu till största delen inskriven och arbetet har under senare delen av 2003 inriktats på att lägga in kompletterande specialkataloger.

Besökantalet till de kungliga slotten har under året varit knappt 641 000, vilket innebär en marginell minskning i förhållande till föregående år.

Slutsatser

Riksdagen har gett regeringen till känna att det vore önskvärt med en större öppenhet och insyn än vad som nu är fallet ifråga om den verksamhet som idag bedrivs inom ramen för anslaget till Kungl. hovstaten (bet. 2003/04:KU9, rskr. 2003/04:148).

Nuvarande redovisning i verksamhetsberättelsen bygger på den överenskommelse som träffades år 1996 mellan regeringen och Riksmarskalksämberet. 51 procent av det totala anslaget tillförs Hovstaten medan Slottsstaten tilldelas 49 procent. Anslagsfördelningen grundar sig på deras faktiska kostnader år 1996. Kostnadsfördelningsnyckeln skulle gälla långsiktigt och inte rubbas av smärre förändringar i organisation eller verkligt kostnadsutfall. Några förändringar som gjort det motiverat att komma överens om en annan anslagsfördelning har hittills inte inträffat. Den verksamhet som Hovstaten bedriver omfattas inte av Riksrevisionens granskning enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Från anslaget till Hovstaten betalas kostnader för representation och statsbesök, resor, transporter och personal m.m. samt levnadsomkostnader som är direkt kopplade till statschefens funktion och alltså inte är av rent privat karaktär. Inom Hovstaten arbetar drygt 60 tillsvidareanställda. Därutöver anlitas extra personal vid behov vid bl.a. representations- och galamiddagar.

Frågan om större öppenhet och insyn i verksamheten bereds för närvarande inom Regeringskansliet, bl.a. genom diskussioner med Riksmarskalksämberet.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har anfört att Kungl. slottsstaten inte har företett dokumentation som visar att den schablonmässiga kostnadsfördelningsmodell

som tillämpas ger en rättvisande bild av verksamhetens kostnader. I övrigt anser Riksrevisionen att årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag.

Med beaktande av den överenskommelse som träffades med Riksmarskalksämberet år 1996 anser regeringen inte att det finns anledning att vidta någon särskild åtgärd med anledning av Riksrevisionens nyss nämnda uttalande.

Tabell 6.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	94 574	94 574	94 574
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 288	2 786	4 597
Beslut	300	305	310
Förslag/beräknat anslag	96 162	97 665	99 481

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Vid beräkningen av anslaget har medel tillförts motsvarande de avgifter som Kungl. hov- och slottsstaten beräknas erlagga till Riksrevisionen samt kompensation för att Riksgäldskontorets årliga betalning av ränta på Karl XIII:s hemgiftskapital skall upphöra enligt riksdagens beslut i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår att anslaget för 2005 uppgår till 96 162 000 kronor. För 2006 och 2007 har anslaget beräknats till 97 665 000 kronor respektive 99 481 000 kronor.

6.4.2 90:5 Regeringskansliet m.m.

Tabell 6.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Uppmärksamhet	Övrigt
2003	Utfall	5 032 673	Anslags-sparande	527 536
2004	Anslag	5 446 094 ¹	Utgifts-prognos	5 309 949
2005	Förslag	5 436 198		
2006	Beräknat	5 502 592 ²		
2007	Beräknat	5 598 566 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 5 440 709 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 440 709 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen, de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.15 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2003	34 467	25 000	25 000	0
Prognos 2004	36 500	25 000	25 000	0
Budget 2005	35 000	25 000	25 000	0

Inkomsterna för expeditionsavgifter, ansökningsavgifter samt ansökningsavgifter för viseringar beräknas 2005 till 60 000 000 kronor. Verksamheten utförs vid utlandsmyndigheterna.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har bedömt att Regeringskansliets årsredovisning ger en rättvisande bild av Regeringskansliets resultat och ställning.

Riksrevisionen har inom ramen för sin effektivitetsrevision lämnat två rapporter som berör Regeringskansliet som myndighet: *Förändringar inom kommittéväsendet*, (RIR 2004:2) och *Bistånd via ambassader* (RIR 2004:10).

Regeringskansliet har i oktober 2003 tillsatt en särskild arbetsgrupp med uppgift att se över vissa frågor med anknytning till kommittéarbetet. Riksrevisionens rapport *Förändringar inom kommittéväsendet* har överlämnats till arbetsgruppen för att ingå i det fortsatta arbetet.

I Riksrevisionens rapport om *Bistånd via ambassader* (RIR 2004:10) redovisas synpunkter och lämnas rekommendationer i förvaltningsrättsliga och administrativa frågor i följande avseenden. Riksrevisionen anser att det administrativa samarbetet mellan Utrikesdepartementet och Sida på de s.k. integrerade utlandsmyndigheterna bör regleras i andra former än avtal, t.ex. regeringsbeslut. Vid delegering av biståndsmedel till de integrerade utlandsmyndigheterna bör det,

enligt Riksrevisionen, ske direkt till beskickningschefen.

Utrikesdepartementet och Sida har gemensamt gjort en utredning och presenterat förslag till åtgärder för att fullfölja den administrativa integrationen vid utlandsmyndigheter där Utrikesdepartementet och Sida är verksamma. Förslagen som omfattar områdena ekonomisystem, fastighetsförvaltning, arkiv, upphandling och inköp, anställningsvillkor, sambandet mellan de två verksamhetsplaneringsprocesserna, chefskap samt även formerna för svensk närvaro utomlands och det framtida samarbetet mellan Utrikesdepartementet och Sida, motsvarar i viktiga avseenden de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderar i sin rapport. Utrikesförvaltningen och Sida har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen och ställer sig i allt väsentligt bakom förslagen. Beredningen av frågan om det administrativa samarbetet mellan Utrikesdepartementet och Sida kommer att avslutas under hösten. I detta sammanhang avses också beslut fattas om det framtida IT-stödet till utrikesrepresentationen.

Övriga förslag till åtgärder som föreslås i Riksrevisionens rapport *Bistånd via ambassader* och som avser utvecklingssamarbetet återfinns under utgiftsområde 7, politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete avsnitt 3:7 Revisionens iakttagelser.

Regeringens överväganden

Regeringskansliets verksamhet

Regeringskansliet, inklusive kommittéer, hade vid utgången av 2003 totalt 4 525 personer tjänstgörande. Av dessa var cirka 3 procent anställda på det så kallade politikeravtalet.

Regeringskansliet har under den senaste tioårsperioden genomgått stora förändringar både vad gäller verksamhet och organisation. Den största förändringen under denna period är den ökade internationaliseringen och då främst Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen (EU).

I det följande redovisas vissa resultat för Regeringskansliet under 2003.

Tabell 6.16 Viss resultatinformation i Regeringskansliet

	1999	2000	2001	2002	2003
Antal tjänstgörande	4 220	4 472	4 333	4 446	4 525
varav kvinnor	2 353	2 515	2 451	2 528	2 598
varav män	1 867	1 957	1 882	1 918	1 927
Anställda på politikeravtalet	126	159	142	135	136
varav kvinnor	70	80	74	72	77
varav män	56	79	68	63	59
Antal diariéförda ärenden	65 276	67 400	76 715	77 480	75 099
Antal registrerade handlingar på UD	140 200	123 372	109 168	96 548	91 305
Regeringsärenden	9 007	8 272	10 521	9 548	7 934
varav propositioner	156	185	188	164	185
varav författningsärenden	865	922	897	848	694
varav kommittédirektiv	279	239	242	290	326
varav regleringsbrev	2038	1 954	1 878	1 646	1 436
Interpellationssvar	376	425	278	447	486
Frågesvar till RD	1 104	1 469	1 259	1 518	1 442
SOU-serien	151	127	110	123	130
DS-serien	78	73	77	67	66

I tabellen ovan redovisas en översikt av åren 1999–2003. Antalet regeringsärenden har under 2003 uppgått till 7 934 stycken. Antalet betänkanden, interpellationssvar och kommittédirektiv har ökat under de senaste åren.

Ytterligare och mer detaljerad redovisning av Regeringskansliets arbete finns i Regeringskansliets årsbok 2003.

Innan Sverige blev medlem i EU var det främst Utrikesdepartementet som deltog vid möten i internationella organisationer. Nu företräder samtliga departement Sverige i EU inom sina respektive områden och medverkar i arbetet med ny lagstiftning, standardisering m.m. EU-medlemskapet i allmänhet påverkar också i hög grad det dagliga arbetet i Regeringskansliet. Sverige är inom EU representerat i ca 250 arbetsgrupper. Även Sveriges medverkan i andra internationella organisationer samt vid internationella förhandlingar ställer krav på betydande arbetsinsatser och påverkar allt fler politikområden. Både EU-arbetet och andra internationella arbetsinsatser fortsätter således att ställa höga krav på Regeringskansliets organisation och kompetens.

Under perioden 2004–2006 görs en satsning på att stärka utrikesrepresentationen. Satsningen är ett led i regeringens tillväxtpolitik och syftar till att ytterligare förbättra utrikesrepresentationens kapacitet att bedriva Sverigefrämjande och

fördjupat EU-samarbete. Se vidare under avsnitt *Utrikesrepresentationen*.

Regeringskansliet skall som en myndighet utnyttja sina resurser på bästa tänkbara sätt. Mot bakgrund av rapporten *Ett effektivare regeringskansli – förslag till åtgärder* (SB2001/8259) som avlämnades i januari 2003 har Regeringskansliet fortsatt arbetet med de förslag som syftar till ett effektivare resursutnyttjande när det gäller arbetsformer, ledning och styrning. I ett första steg samordnas vissa administrativa funktioner.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2004 angett att verksamhet av typen särskilda projekt bör bedrivas endast när särskilda behov och förutsättningar föreligger (prop. 2003/04:1, utg.omr. 1 avsnitt 7.4.2). Mot bakgrund av detta har Regeringskansliet beslutat om *Riktlinjer för särskilda projekt och program* (FA2004/167/STAB). Riktlinjerna lägger fast rutiner för kontroll och prövning av verksamhet som gäller sådana särskilda projekt där regeringen disponerar och fördelar anslag.

Regeringskansliet ska ha en hög kompetensnivå och fortsatt hög effektivitet i verksamheten. Regeringskansliet måste därför vara en attraktiv arbetsplats med goda arbetsförhållanden. Kompetensutveckling och kompetensförsörjning är av strategisk betydelse, inte minst mot bakgrund av den väntade ökningen av pensionsavgångar.

Regeringskansliet har omorganiserat Förvaltningsavdelningen i syfte att tydliggöra och effektivisera det personaladministrativa arbetet och säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen inom myndigheten. En funktion som personaldirektör har inrättats i Statsrådsberedningen.

Ett utvecklingsprogram för erfarna handläggare har inletts under hösten 2003. Syftet med programmet är att utveckla, stimulera och genom ökad rörlighet och nätverksbyggande behålla erfarna handläggare och stärka medarbetarskapet i ett alltmer internationaliserat Regeringskansli.

De aspirantprogram som har slutförts under 2003 och 2004 har berört samtliga departement. Ett nytt program har inletts hösten 2004. Programmet är en långsiktig satsning som dels säkrar kompetensförsörjning på sikt samtidigt som det ger handläggare erfarenhet från flera departement.

En fortsatt prioriterad uppgift är att stärka den internationella kompetensen i Regeringskansliet. Sedan ett par år pågår ett program för korttidstjänstgöring som ger möjlighet för tjänstemän från samtliga departement att under en kortare tid tjänstgöra vid en utlandsmyndighet. Regeringskansliet verkar aktivt för att ge tjänstemän möjligheter att arbeta internationellt, som nationella experter eller genom tillfällig anställning vid en internationell institution. På lång sikt bör detta öka antalet svenskar på institutionerna.

Insatser för att stärka myndighetsstyrningen har gjorts under året. En handlingsplan har tagits fram i syfte att vara ett stöd i departementens arbete att styra myndigheterna. Vidare har utbildningar för myndighetshandläggare genomförts.

Vartannat år genomför Regeringskansliet en attitydundersökning. Under 2004 genomfördes också en nulägesanalys om hur Regeringskansliet uppfattas som arbetsgivare. Båda undersökningarna visar att Regeringskansliet uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Dessutom visar externa undersökningar att Regeringskansliet står sig väl som arbetsgivare bland ekonomer, jurister och statsvetare.

Jämställdhetsarbetet inom Regeringskansliet är en högt prioriterad fråga. Arbetet bedrivs enligt en fastställd jämställdhetsplan.

Inom ramen för Regeringskansliets jämställdhetsarbete fortsätter arbetet med att kartlägga

och analysera löneskillnader i Regeringskansliet. Regeringskansliets handlingsplan för jämställda löner innehåller flera konkreta åtgärder viktiga för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete i Regeringskansliet. Föräldraledigas lönesättning och löneutveckling kommer fortsatt att följas upp inom ramen för detta arbete.

Under 2003 har Regeringskansliet undersökt hur anställda småbarnsföräldrar upplever sin situation när det gäller att förena föräldraskap med förvärvsarbete inom Regeringskansliet. Undersökningen ger underlag för åtgärder för att bättre kunna förena föräldraskap med förvärvsarbete. Slutsatser från undersökningen visar att det fungerar väl att förena föräldraskap med förvärvsarbete inom Regeringskansliet.

Regeringskansliet har i september 2003 fastställt en ny handlingsplan för mångfaldsarbetet inom myndigheten. Planen är inriktad på aktiva åtgärder inom rekrytering och kompetensutveckling. Utbildningar har hållits för personalhandläggare, personalchefer samt för huvudmän inom Regeringskansliet. Därutöver har ett seminarium genomförts för personalhandläggare kring frågorna utifrån ett rekryteringsperspektiv. Syftet med ett aktivt mångfaldsarbete är att bidra till att skapa en attraktiv och dynamisk arbetsplats, där medarbetare med olika bakgrund, referensramar och livserfarenheter möts och samarbetar.

För Regeringskansliets upphandlingar har nya avtalsvillkor utarbetats som bland annat innebär att ingångna avtal kan hävas om en leverantör bryter mot gällande antidiskrimineringslagstiftning. Statsrådets förmåner och ersättningar har setts över i syfte att förenkla regelverket. I rapporten *Ersättningar och förmåner till statsråd m.m.* (Ds 2004:27) föreslår utredaren att statsrådets bostadsort i skatterättsligt hänseende skall utgöra tjänsteställe. Samtidigt föreslår utredaren att statsrådets rätt till traktaments- och resekostnadsersättningar skall tas bort. Vidare föreslås att administrationen av statsrådets ersättningar skall samlas till en funktion inom Regeringskansliet. Rapporten har remitterats. Samtliga instanser har tillstyrkt den föreslagna regleringen av statsrådets ersättningar och förmåner eller avstått från att yttra sig. Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med en proposition i frågan.

Regeringskansliet har under året beslutat om en samlad IT-strategi som ska vara utgångspunkten i den fortsatta IT-utvecklingen. Under

2003 har fokus, förutom att bibehålla en hög driftsäkerhet, inriktats på att samordna och standardisera IT-miljön inom myndigheten. Vidare förbereds införandet av ett utvecklat och förbättrat mobilt IT-stöd. Under detta år slutförs arbetet att ansluta Utrikesdepartementet och kommittéörterna till Regeringskansliets IT-nätverk. Hösten 2004 kommer även EU-representationen i Bryssel att anslutas till Regeringskansliets IT-nätverk. En ny IT-plattform har under åren 2003 och 2004 införts vid drygt 80 utlandsmyndigheter.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att öka öppenheten och tillgängligheten. Utgångspunkten för detta arbete är Statskontorets riktlinjer för 24-timmarsmyndigheten. Den externa webbplatsen, www.regeringen.se och även den engelskspråkiga webbplatsen, www.sweden.gov.se har förbättrats. Lanseringen av de förbättrade webbplatserna skedde den 29 april 2004. Ledord i utvecklingsarbetet var användbarhet och tillgänglighet. Den nya webbplatsen är anpassad för grupper med särskilda behov, i enlighet med internationella riktlinjer på området. Webbplatsen innehåller också information på lättläst svenska och erbjuder så kallad talsyntes som är en uppläsning av alla svenska och engelska texter med hjälp av syntetiskt tal. Öppenheten och möjligheten till insyn ökar genom utveckling av innehåll och olika stöd för interaktivitet och kommunikation.

Under 2004 slutförs ett projekt för att samla samtliga utlandsmyndigheters webbplatser under den gemensamma portalen www.swedenabroad.com.

Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen består av 103 utlandsmyndigheter, varav 85 ambassader, 12 konsulat och 6 representationer/delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen. I nästan hälften av de 191 länder som är medlemmar i FN finns en svensk ambassad. Utöver ambassader och konsulat har Sverige representation genom cirka 400 honorärkonsulat.

Sedan 2003 har antalet utlandsmyndigheter utökats med två ambassader. Det är ambassaderna i Bratislava, Slovakien och i Nicosia, Cypern. I båda dessa fall har inrättandet skett i samverkan med det finska utrikesministeriet, i

enlighet med de nordiska utrikesministrarnas överenskommelse om att fördjupa det administrativa samarbetet. Den rådande osäkerheten i Irak har omöjliggjort ett återöppnande av ambassaden i Bagdad, Irak, men beredskap finns att gradvis säkra svensk närvaro i landet. En ambassadör, tillsvidare placerad i Amman, Jordanien, har utsetts. Under hösten 2004 kommer utsända tjänstemän att placeras i Monrovia, Liberia och i Khartoum, Sudan. Placeringarna har nära samband med svenskt stöd till fredsprocesserna i bägge länderna och huvuduppgiften för tjänstemännen blir att följa fredsprocessen i respektive land.

Som ett led i regeringens satsning på tillväxt görs under den närmaste treårsperioden en satsning på att stärka utrikesrepresentationen. Syftet är att bättre kunna främja svenska intressen och tillväxten i Sverige, samt att fördjupa det svenska EU-samarbetet. Utrikesrepresentationen skall också på ett effektivare sätt användas som ett verktyg för hela Regeringskansliet. Konkret innebär satsningen att Utrikesdepartementet permanent kommer att förstärka ett antal utlandsmyndigheter och även öppna någon eller några nya myndigheter. Satsningen skall ske genom en omfördelning mellan Regeringskansliet i Stockholm och utlandsorganisationen utan att antalet anställda ökar. Detta kommer att ställa krav på en minskad organisation på framför allt Utrikesdepartementet i Stockholm. Kravet är att långsiktigt kunna säkra finansieringen av förstärkningen genom att omfördela medel från främst den administrativa verksamheten. Utgångspunkten är de förslag som presenterades i utredningen *Ett effektivare Regeringskansli*.

Anslagsförändringar

Viss verksamhet inom jämställdhetsområdet som i dag finansieras från utgiftsområde 24 anslaget 24:2 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* har övergått i en mer permanent karaktär. Med anledning av detta föreslår regeringen att 6 000 000 kronor överförs till utgiftsområde 1 anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m* och att utgiftsområde 24 anslaget 24:2 minskas med motsvarande belopp.

För att stödja arbetet med jämställdhetsintegrering i den statliga verksamheten överförs 4 000 000 kronor till utgiftsområde 14 anslaget 24:3 *Delegation för stöd till jämställdhetsintegrering*.

ring för att finansiera Delegationen om jämställdhetsintegrering som inrättas för en period om ett år.

För att stärka möjligheten för Expertgruppen för EU-frågor att ge forskningsanslag till projekt och samtidigt bibehålla kvaliteten i den egna organisationen föreslås att 2 500 000 kronor av anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* överförs till anslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*.

Ordförandeskapet i en av de internationella nätverksgrupperna och den nationella koordineringen av OECD-CERI:s indikatorprogram INES sköts från och med år 2004 av Utbildningsdepartementet. Med anledning av detta föreslår regeringen att 900 000 kronor överförs från utgiftsområde 16 anslaget 25:85 *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* till utgiftsområde 1 anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

Utbildningsdepartementets utredningsverksamhet har tidigare år till viss del finansierats från sakanslag. För att klara en oförändrad nivå på departementets ordinarie utredningsverksamhet föreslår regeringen att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* inom utgiftsområde 1 ökar med motsvarande 4 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att följande anslag inom utgiftsområde 16 minskas med motsvarande belopp. Minskningen fördelar sig enligt följande. Anslaget 25:3 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* minskas med 1 500 000 kronor, anslaget 25:15 *Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning* minskas med 1 000 000 kronor, anslaget 25:75 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* minskas med 1 000 000 kronor, samt anslaget 26:11 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* minskas med 500 000 kronor.

Vid beräkningen av anslaget för Regeringskansliet har inte tidigare beaktats att avgifter motsvarande 500 000 kronor årligen skall erläggas till Riksrevisionen för granskning av regeringens skrivelse Årsredovisning för staten. Anslaget bör därför höjas med 500 000 kronor.

Regeringen föreslår vidare att 44 000 kronor från och med 2005 överförs till utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, anslaget 6:10 *Nämnder m.m.* och att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskar med samma belopp avseende Delegationen för folkrättslig granskning av vapenprojekt.

Regeringen beslutade den 16 juni 2004 att föra bort 105 000 000 kronor av Regeringskansliets anslagssparande. Anledningen till detta är att ett

effektiviseringsarbete genomförts, vilket lett till att kostnadsutvecklingen för administrationen har brutits. För 2005 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 5 436 198 000 kronor. För 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 5 502 592 000 kronor respektive 5 598 566 000 kronor.

Tabell 6.17 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:5 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	5 460 532	5 460 532	5 460 532
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 254	68 434	164 868
Beslut	-4 300	-308	-313
Överföring till/från andra anslag	8 356	8 972	9 129
Övrigt ³	-34 644	-35 038	-35 649
Förslag/beräknat anslag	5 436 198	5 502 592	5 598 566

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Nedräkningen beror på förändringar av valutakurser.

6.4.3 90:6 Stöd till politiska partier

Tabell 6.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Notering	Belopp
2003	Utfall	139 724	Anslags-sparande	9 718
2004	Anslag	156 200 ¹	Utgifts-prognos	165 000
2005	Förslag	170 200		
2006	Beräknat	170 200		
2007	Beräknat	170 200		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd.

Riksdagsförvaltningen har fått disponera hela 2003 års anslagssparande.

Regeringens överväganden

I enlighet med vad regeringen föreslog i 2004 års ekonomiska vårproposition höjdes nivån för partistödet för 2004 med 25 000 000 kronor (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273). Denna höjning föreslås bli permanent. För 2005 föreslår regeringen därför att anslaget skall uppgå till 170 200 000 kronor.

För 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 170 200 000 kronor respektive 170 200 000 kronor.

Tabell 6.19 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	131 200	131 200	131 200
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	25 000	25 000	25 000
Överföring till/från andra anslag	14 000	14 000	14 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	170 200	170 200	170 200

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6.4.4 90:7 Expertgruppen för EU-frågor

Tabell 6.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
År	Slagslag	Belopp	År
2003	Utfall	10 161	Anslags-sparande -12
2004	Anslag	10 293 ¹	Utgifts-prognos 10 103
2005	Förslag	12 903	
2006	Beräknat	13 047 ²	
2007	Beräknat	13 273 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 12 903 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 903 tkr i 2005 års prisnivå.

Myndigheten Expertgruppen för EU-frågor bildades 2002. Verksamheten regleras i förordningen (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor. Myndigheten har valt att arbeta under beteckningen Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps).

Verksamheten syftar till att initiera och bedriva forskning, utvärdering och analys av EU:s politik inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för Expertgruppen för EU-frågor och bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Regeringens överväganden

Sieps skall fungera som ett oberoende forskningsinstitut och deras främsta uppgift är att fungera som en länk mellan aktörer i beslutsprocessen och den akademiska världen.

Detta skall ske genom att Sieps tillhandahåller forsknings- och utredningsresultat som kan tjäna som beslutsunderlag för riksdag, regering, myndigheter samt EU:s institutioner. Inriktningen är tvärvetenskaplig.

Under 2003 har Sieps fortsatt sitt arbete med seminarier, publicering av rapporter och forskningsverksamhet. Flera projekt utförs i samarbete med andra institut och organisationer. I syfte att kartlägga svensk EU-relaterad forskning inom det juridiska, statsvetenskapliga och ekonomiska området har databasen Europaforskning.se upprättats i samarbete med Nätverket för europarättsforskning.

Publicering och spridning av rapporter sker enligt den av styrelsen antagna informationspolicyn. Myndighetens hemsida utgör ett centralt verktyg för informationsspridning. Vidare har en särskild sändlista upprättats där intresserade kan anmäla sig och få information via e-post.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor*, besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kronor under åren 2006–2008.

Skälen för regeringens förslag: Inom forskningsverksamheten finns behov av projekt som kan pågå under längre tid än ett år.

Tabell 6.21 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2003 utfall	2004 prognos	2005 beräknat	2006 beräknat	2007 – 2008 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början		2 446	1 289	2 500	1 000
Nya förpliktelser		-	2 500		
Infriade förpliktelser*		1 157	1 289	1 500	1 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	2 446	1 289	2 500		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam			2 500		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Budgetförslag

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 500 000 kronor för att stärka möjligheten för Expertgruppen för EU-frågor att ge forskningsbidrag till projekt och samtidigt bibehålla kvaliteten i den egna organisationen. Finansiering sker genom en motsvarande minskning av utgiftsområdet 1 anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* För 2005 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 12 903 000 kronor. För 2006 och 2007 beräknas anslaget uppgå till 13 047 000 kronor samt 13 273 000 kronor.

Tabell 6.22 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 90:7 Expertgruppen för EU-frågor

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	10 293	10 293	10 293
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	110	226	408
Beslut	-	-	-
Överföring till/från andra anslag	2 500	2 528	2 572
Övrigt	-	-	-
Förslag/beräknat anslag	12 903	13 047	13 273

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Bilaga 1

Förteckning över
Sveriges
utrikesrepresentation
samt ackrediteringar för
de Stockholmsbaserade
ambassadörerna

Bilaga 1

Förteckning över Sveriges utrikesrepresentation samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

Innehållsförteckning

1.1	Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna	5
I.	Beskickningar	5
II.	Delegationer	6
III.	Karriärkonsulat	6
IV.	Stockholmsbaserade ambassadörer	6

1.1 Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

I. Beskickningar

(sidoackrediteringar inom parentes)	(San Salvador, Tegucigalpa ¹ , Belmopan, San José)
Abidjan	Haag
(Ouagadougou ¹ , Freetown, Monrovia ⁵)	Hanoi
Abu Dhabi	Harare
(Doha, Manama)	(Lilongwe, Port Louis)
Abuja	Havanna
(Accra, Niamey, Porto Novo, Lomé)	Helsingfors
Addis Abeba	Islamabad
(Djibouti, Khartoum ⁵)	(Kabul ¹)
Alger	Jakarta
Amman	Kampala
Ankara	Kairo
(Baku)	(Alexandria ⁴)
Athén	Kiev
Bagdad ³	Kinshasa
Bangkok	(Bangui, Brazzaville, Libreville, Malabo, N'Djamena, Yaoundé)
(Rangoon, Vientiane, Phnom-Penh ¹)	Kuala Lumpur
Belgrad	Köpenhamn
(Skopje ¹ , Pristina ¹)	Lissabon
Berlin	Ljubljana
Bern	London
(Vaduz)	Luanda
Bogotá D.C.	(Sao Tomé)
(Caracas, Quito, Panamá)	Lusaka
Brasilia	Luxemburg
(Paramaribo)	Madrid
Bratislava	(Andorra la Vella)
Bryssel	Managua
Budapest	Manila
Buenos Aires	(Koror)
(Asunción, Montevideo, La Paz ¹)	Maputo
Bukarest	(Mbabane)
(Chisinau ¹)	Mexico
Canberra	Moskva
(Wellington)	(Jerevan, Minsk ¹ , Tbilisi)
Colombo ²	Nairobi
Dakar	(Bujumbura ^{1,3} , Kigali ¹ , Moroni, Victoria, Mogadishu)
(Banjul, Bissau, Praia, Bamako ¹ , Conakry)	New Delhi
Damaskus	(Colombo, Kathmandu, Thimphu, Malé)
(Beirut)	Nicosia
Dar es Salaam	Oslo
(Antananarivo)	Ottawa
Dhaka	(Nassau)
Dublin	Paris
Gaborone	Peking
Guatemala	

(Ulan Bator)
 Prag
 Pretoria
 (Maseru, Windhoek)
 Pyongyang
 Rabat
 (Nouakchott)
 Reykjavik
 Riga
 Riyadh
 (Muscat, Kuwait, Sana'a)
 Rom
 (Tirana, Valletta)
 Santiago de Chile
 (Lima)
 Sarajevo
 Seoul
 Singapore
 (Bandar Seri Bagawan)
 Sofia
 Tallinn
 Teheran
 Tel Aviv
 Tokyo
 (Majuro, Pohnpei)
 Vientiane²
 Vilnius
 Warszawa
 Washington
 Wien
 Windhoek²
 Zagreb

¹) Sektionskontor bemannat av utsänd personal

²) Beskickningen förestås av en chargé d'affaires

³) Beskickningen är tills vidare obemannad

⁴) Svenska institutet i Alexandria

⁵) Tillfälligt förstärkt bevakning med representation på plats

II. Delegationer

Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen (EU) i Bryssel

Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York

Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève

Sveriges delegation vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i Paris

Sveriges ständiga representation vid Europarådet i Strasbourg

Sveriges ständiga delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i Wien

III. Karriärkonsulat

- a) Generalkonsulat
- Gdansk
  - Hamburg
  - Hongkong
  - Istanbul
  - Jerusalem
  - Kaliningrad
  - Kanton
  - Los Angeles
  - New York
  - S:t Petersburg
  - Shanghai

- b) Konsulat
- Mariehamn

IV. Stockholmsbaserade ambassadörer

De sex sändebuden har följande ackrediteringar:

1. Basseterre (St Christopher och Nevis), Bridgetown (Barbados), Castries (St Lucia), Georgetown (Guyana), Kingston (Jamaica), Kingstown (St Vincent och Grenadinerna), Port-au-Prince (Haiti), Port of Spain (Trinidad och Tobago), Roseau (Dominica), Santo Domingo (Dominikanska Republiken), St George's (Grenada), St John's (Antigua och Barbuda)
2. Antarktis, Apia (Västra Samoa), Nuku'alofa (Tonga), Suva (Fiji), Honiara (Salomonöarna), Port Moresby (Papua Nya Guinea), Port Vila (Vanuatu)
3. Tripoli (Libyen), Tunis (Tunisien)
4. Heliga Stolen, San Marino
5. Asmara (Eritrea)
6. Astana (Kazakstan), Asjchabad (Turkmenistan), Bisjkek (Kirgizistan), Dusjanbe¹ (Tadzjikistan), Tasjkent (Uzbekistan)